

Het effect van whatsapp buurtpreventie op subjectieve veiligheid

(Hoe) werkt buurtpreventie nou eigenlijk?

Soort document : Master's Thesis

Datum van publicatie :

Naam : F Funke-Kaiser

Studentnummer : s1395319

Opleiding : Crisis and Security Management

Onderwijsinstelling : Campus the Hague, Faculteit Governance & Global Affairs,
Universiteit Leiden

Begeleider : Ludo Block

Tweede lezer : Tommy van Steen

Datum ingeleverd : 05-08-2020

Voorwoord

U vindt voor u het onderzoek naar de invloed van buurtpreventie op de subjectieve veiligheid. Dit onderzoek is uitgevoerd in twee Noord-Brabantse gemeenten, Zundert en Breda. Deze scriptie vormt de laatste stap in het afronden van mijn Master in Crisis and Security Management.

De onderzoeksvraag is enkele jaren geleden bedacht aan de hand van de grote media-aandacht van het toen relatief nieuwe fenomeen whatsapp Buurtpreventie (WABP). Dit onderzoek bleek lastig omdat er niet heel veel bekend was om op voort te bouwen. Ludo Block, mijn scriptiebegeleider, heeft me enorm geholpen in het af-kaderen van mijn onderzoeksvragen en stuurde mij, op hoofdlijnen, steeds de goede kant op. Een combinatie van kwantitatief en kwalitatief onderzoek heeft voldoende informatie opgeleverd om een antwoord te geven op mijn onderzoeksvraag maar laat nog voldoende ruimte voor verder onderzoek.

Ik wil iedereen bedanken die aan dit onderzoek heeft meegewerkt. De contactpersonen bij Buurtpreventie Zundert en Breda en alle deelnemers die de tijd en moeite hebben genomen om de (lange) vragenlijsten in te vullen en zo het onderzoek van voldoende data te voorzien. Zonder hen was dit onderzoek niet mogelijk geweest.

Tijdens dit onderzoek heb ik enorm veel steun gehad aan Tim Broeken als sparringpartner op het gebied van het schrijfproces. Als laatste wil ik natuurlijk mijn vrouw Lisa bedanken. Zij heeft het de afgelopen maanden mogelijk gemaakt om tijd en energie vrij te maken voor het schrijven.

Furlan Funke-Kaiser
Breda, 05-08-2020

Abstract

This research seeks to provide information on the following question: In which way do WhatsAppNeighbourhoodWatch (WhatsApp BuurtPreventie or WABP in Dutch) groups affect the subjective safety of its participants. It aims to help in understanding what the effect of participating in a WABP group has on the perception of safety of its participants and how this effect manifests itself. In order to find out the answer to the main question it also seeks answer which partners are relevant for WABP in the local security network and how WABP affects the interaction, the willingness to share information, with these partners. Furthermore, it investigates the effect participation has on the decisiveness, the willingness to approach suspect situations and persons, of the participants. The analysis is done through a mix of quantitative and qualitative methods through the qualitative analysis of questionnaire answers.

The most important findings of this research are that the relevant security partners for WABP are police, municipal authorities, neighbors and the WABP groups themselves. Private security and other actors do not play a role of significance in the mind of the participants. Furthermore, WABP has a positive effect on the willingness to share information with these security partners in which the effect is greatest for Police and WABP. WABP also makes its participants more willing to investigate suspect areas and approach suspect persons. Lastly, WABP has a slight positive impact on the subjective safety of its participants. The risk of negative effects on the subjective safety is present, though it is small and infrequent.

The research findings are valid because they focus specifically on the subjective safety of WABP participants. However, this is also, what limits the applicability of findings outside of this group of people. Furthermore, the response group includes a large number of WABP organizers which might skew the results so research which contains a more even spread of regular members and organizers may give different results.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Abstract	3
1 Inleiding	6
1.1 Onderzoeksvragen	7
1.1.1 De hoofdvraag	7
1.1.2 Deelvragen	7
1.2 Leeswijzer	8
2 Theoretisch kader	9
2.1 Kernbegrippen	9
2.1.1 Inleiding	9
2.1.2 Veiligheid: subjectieve en objectieve veiligheid	9
2.1.3 Veiligheid vanuit een netwerk perspectief	10
2.1.4 Vertrouwen in- en tevredenheid over veiligheidspartners.	10
2.1.5 Buurtpreventie, buurtwachten en WhatsApp buurtpreventie (WABP)	10
2.2 Effecten van WhatsApp buurtpreventie (WABP) op subjectieve veiligheid	11
2.3 Verwachte antwoorden op de deelvragen op basis van de literatuur	12
3 Methoden	14
3.1.1 Dataverzameling algemeen	14
3.1.2 Deelvraag 1: Wat zijn de, voor de deelnemers van WABP, relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.	15
3.1.3 Deelvraag 2: Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.	16
3.1.4 Deelvraag 3: Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP de daadkracht van betrokken burgers?	17
3.1.5 Deelvraag 4: Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het veiligheidsgevoel van de deelnemers aan WABP?	17
4 Resultaten	19
4.1.1 De respondenten en de omgeving.	19
4.1.2 Wat zijn de, voor de deelnemers van WABP, relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.	21
4.1.3 Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.	22
4.1.4 Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP de daadkracht van betrokken burgers?	23
4.1.5 Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het veiligheidsgevoel van de deelnemers aan WABP?	24

4.1.6	Overige resultaten	25
5	Analyse en conclusies	27
5.1.1	De respondenten en de omgeving.	27
5.1.2	Relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.	28
5.1.3	Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.	28
5.1.4	Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP de daadkracht van betrokken burgers?	29
5.1.5	Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het veiligheidsgevoel van de deelnemers aan WABP?.....	29
5.1.6	Overige resultaten	29
5.1.7	Wat is het effect van deelname aan WABP op de subjectieve veiligheid binnen de aangesloten wijken.....	30
6	Discussie	31
6.1	Validiteit, betrouwbaarheid en beperkingen	31
6.2	Resultaten en verwachtingen	31
6.3	Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	32
	Literatuurlijst/Bibliografie	34
7	Bijlagen	37
	A Respondenten en economische demografische gegevens per wijk.....	37
	B Hoeveelheid organisatoren en niet organisatoren per wijk	38
	C Responsaantallen verandering in veiligheidsgevoel sinds deelname aan WABP.	39

1 Inleiding

Onder invloed van onder andere economische druk zijn overheden genoodzaakt steeds verder terug te treden (Garland, 1996). Tegelijkertijd is er een algemene tendens van responsabilisering van voorheen klassieke overheidstaken aan de gang (Peeters & Drosterij, 2011). Met responsabilisering wordt bedoeld dat, waar voorheen de overheid zelfstandig verantwoordelijk werd geacht, nu ook de burger wordt gevraagd zelf een bijdrage te leveren aan het oplossen van problemen. Een van de klassieke kerntaken van de overheid waarbinnen deze beweging zichtbaar is, is de zorg voor veiligheid (Garland, 1996; Boetellier, Van der Land, & Van Stokkom, 2014). Een van de mogelijke oplossingen voor het handhaven of vergroten van een veilige omgeving ligt mogelijk in het meer betrekken van burgers bij de eigen veiligheid (van Baardewijk, van den Brink, & van Os, 2007; Boetellier, Van der Land, & Van Stokkom, 2014). In de media wordt whatsapp buurtpreventie (WABP) genoemd als een mogelijke oplossing (Het Algemeen Dagblad, 2015; De Telegraaf, 2016).

Wat de reden ook is, er is in Nederland een toenemende populariteit van buurtpreventie initiatieven die de burger mobiliseren om een rol te spelen in het vergroten van de veiligheid in zijn eigen omgeving (Lub, 2016a). Zogenaamde buurtwacht- of buurtpreventie teams organiseren zich om verschillende redenen. Ze kunnen vanuit bewoners zelf worden opgericht in reactie op een specifiek veiligheidsprobleem (bottom-up aanpak), maar ook de overheid kan actief de samenwerking of medewerking met of van zijn burgers opzoeken (top down aanpak) (ibid.). Verder lijkt de manier waarop buurtpreventie teams worden ingericht ook veelal te verschillen, van dagelijkse semi-geüniformeerde patrouilles tot groepen die zich meer richten op het delen van informatie met andere partijen binnen de lokale veiligheidsketen (Lub, 2016a). Vooral deze laatste methode, het makkelijker maken van het delen van informatie tussen en met medeburgers, politie en andere relevante partijen, lijkt een aantrekkelijke en eenvoudige manier om burgers te betrekken in de zorg voor de eigen veiligheid (van Duijneveldt, van Arkel, Holvast, & Wijga, 2013). Daarnaast is dit ook een van de manieren waarop de politie zelf winst kan behalen in het bestrijden van misdaad door de eigen informatiepositie te verbeteren. Hoewel er wel ingezet wordt op verbeteringen binnen de politie en in het communiceren richting de burgers, valt er nog veel winst te behalen in het verbeteren van de communicatie met de burgers, met name in de vorm van het vergroten van de meldingsbereidheid van burgers (van Duijneveldt, van Arkel, Holvast, & Wijga, 2013).

Helaas is er beperkt informatie beschikbaar op basis waarvan beleidsmakers en academici conclusies kunnen trekken over buurtpreventie in het algemeen en het WABP in het bijzonder. Buurtpreventie in Nederland is niet op grootschalige wijze onderzocht vermeldt Lub in 2016. De meeste onderzoeken zijn beperkt gebleven tot kleinschalige kwalitatief onderzoek. Dit geldt ook voor het onderzoek dat sinds 2016 is verricht. Sinds die tijd zijn er enkele onderzoeken geweest die hebben geprobeerd om te achterhalen hoe WABP werkt (of juist niet). Echter deze onderzoeken zijn voornamelijk casestudies gebaseerd op een klein aantal WABP-groepen. De belangrijkste hiervan zijn ‘Alerte burgers meer veiligheid?’ een onderzoek naar digitale buurtpreventie in Rotterdam en ‘Doe het zelf surveillance’ een onderzoek specifiek naar WABP (Schram, Eysink Smeets, & Zoutendijk, 2019; Mehlbaum & Van Steden, 2018). Nog steeds is er slechts een zeer beperkt aantal ‘peer reviewed’ onderzoeken dat zich specifiek richt op deze vorm van buurtpreventie. Dit kan mogelijk ook komen omdat Nederland nog steeds als een gidsland gezien wordt met deze specifieke vorm van buurtpreventie (Pridmore, Mols, & Wang, Y., 2019). Recenter onderzoek van Pridmore et

al probeert ook kwantitatief te bekijken wat de effecten van WABP zijn en raakt hierbij gedeeltelijk ook de vragen die dit onderzoek stelt (het effect op subjectieve veiligheid) maar richt zich eigenlijk op het overnemen/overlappen van klassieke politietaken. Feitelijk is nog steeds niet bekend of WABP-effect heeft op de veiligheid van burgers en als het effect heeft hoe dit effect dan tot stand is gekomen (Boetellier, Van der Land, & Van Stokkom, 2014; Vollaard, 2016; Mehlbaum & Van Steden, 2018). Het onderzoek van Pridmore et al is ook daar niet doorslaggevend over omdat dat niet de hoofdinsteek van het onderzoek is.

In dit onderzoek worden de effecten van WABP op de subjectieve veiligheid, of anders gezegd het veiligheidsgevoel, onderzocht om te kijken in hoeverre WABP-effect heeft op de subjectieve veiligheid binnen de betrokken wijken. Verder wordt inzicht verkregen in de manier waarop deze effecten mogelijk tot stand komen. Ook wordt er onderzocht hoe de effecten van WABP verbeterd kunnen worden.

Hoewel er mogelijk een relatie is tussen de subjectieve veiligheid en de objectieve veiligheid wordt het effect van WABP op de objectieve veiligheid niet onderzocht in dit onderzoek. Hier is voor gekozen omdat het aantonen van causale verbanden tussen de objectieve veiligheid en burgerinitiatieven problematisch is (Lub, 2013). Daarnaast is het belang van subjectieve veiligheid voor bestuurders waarschijnlijk van groter belang dan de objectieve veiligheid (Raad voor het openbaar bestuur, 2011).

Door dit onderzoek wordt een bijdrage geleverd aan de academische kennis over de invloed van WABP op de subjectieve veiligheid binnen het eigen inzetgebied. Op moment van schrijven is deze kennis nog beperkt. Daarnaast kan het onderzoek ook handvaten bieden voor veiligheidsbeleid op gemeentelijk niveau, waar het de inzet of ondersteuning van WABP betreft. Zowel op academisch als op praktisch niveau kan op deze manier een bijdrage geleverd worden aan de kennis over deze vorm van burgerparticipatie binnen het veiligheidsdomein.

1.1 Onderzoeksvragen

1.1.1 De hoofdvraag

Om zowel een bijdrage te kunnen leveren aan de academische kennis over WABP alsook direct bij te dragen aan toepasbare kennis omtrent de effecten en inzet van WABP, wordt de volgende onderzoeksvraag geponeerd:

- Wat is het effect van deelname aan WABP op de subjectieve veiligheid binnen de aangesloten wijken.

Het proces van het beantwoorden van deze vraag draagt, gelet op de beperkte hoeveelheid onderzoek naar het fenomeen, bij aan de academische kennis. Daarnaast geeft het antwoord op de vraag mogelijk praktische handvaten en eventueel inzicht in de manieren waarop deze effecten beïnvloed worden door demografische gegevens. Ook wordt door uitgebreide omschrijving van de deelnemers een bijdrage geleverd over de demografie van WABP-deelnemers.

1.1.2 Deelvragen

Om antwoord te geven op de vraag op welke wijze de deelname aan WABP de subjectieve veiligheid in de aangesloten wijken beïnvloed is het nodig om te bezien welke andere partijen in de betrokken wijken belangrijk zijn voor de subjectieve veiligheid. Vervolgens kan in een later stadium bekeken worden welke invloed WABP heeft binnen dit netwerk.

De eerste deelvraag is:

- Wat zijn de, voor de deelnemers van WABP, relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.

De kracht van WABP zit hem in het delen van informatie tussen de veiligheidspartners, dit is immers het doel van WABP. Derhalve moet onderzocht worden op welke wijze het deelnemen aan WABP het delen van informatie beïnvloedt.

De tweede deelvraag is dus:

- Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.

De derde deelvraag is:

- Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP de daadkracht van betrokken burgers?

De antwoorden op de vorige deelvragen zouden een effect moeten hebben op het veiligheidsgevoel van de deelnemers aan WABP, bovenstaande vragen geven antwoord op de manieren waarop de invloed op de veiligheidsbeleving tot stand zou komen, maar de vraag welke nog gesteld moet worden is of het deelnemen aan WABP de veiligheidsbeleving beïnvloedt. Daarom wordt onderstaande vraag gesteld.

De vierde deelvraag is:

- Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het veiligheidsgevoel van de deelnemers aan WABP?

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt het theoretisch kader geschetst. Hierbij worden de voor dit onderzoek relevante begrippen benoemd en uitgelegd. Verder wordt ingegaan op wat er binnen de bestaande literatuur bekend is over de effecten van WABP op de directe omgeving. Ook wordt ingegaan op het tot stand komen van de mogelijk relevante effecten van WABP op de deelnemers en hoe dit zich gezamenlijk verhoudt tot de veiligheid.

In hoofdstuk drie wordt de methodologie uiteengezet.

In hoofdstuk vier worden de resultaten gepresenteerd. Hierbij wordt de demografie van de responsgroep omschreven en wordt beperkt ingegaan op de betekenis van de resultaten.

In hoofdstuk vijf worden de conclusies getrokken aan de hand van de resultaten. Hierbij wordt dieper ingegaan op de betekenis van de resultaten in het kader van de deelnemersgroep, de gestelde deelvragen en eventuele overige conclusies. Hiernaast wordt ook direct antwoord gegeven op de hoofdvraag.

In Hoofdstuk zes worden de discussiepunten aan de hand van dit onderzoek aangehaald. Er wordt ingegaan op de validiteit, de resultaten tegenover de verwachtingen, welke nieuwe inzichten voort zijn gekomen uit dit onderzoek, welke beperkingen dit onderzoek heeft en mogelijke implicaties van de onderzoeksresultaten. Als laatste worden aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek.

2 Theoretisch kader

2.1 Kernbegrippen

2.1.1 Inleiding

Binnen het eerste deel van dit hoofdstuk wordt de relevante literatuur behandeld. Allereerst wordt ingegaan op veiligheid uitgesplitst in subjectieve en objectieve veiligheid om duidelijk te maken wat er mee bedoeld wordt en waarom de een wel meegenomen wordt maar de ander niet. Vervolgens wordt ingegaan op de manier waarop tegen de totstandkoming van veiligheid wordt aangekeken en hoe dat zich verhoudt met dit onderzoek. Vervolgens wordt ingegaan op de verschillende vormen van buurtpreventie om te verduidelijken wat er met WABP bedoeld wordt. Daarna wordt de stand van zaken met betrekking tot de effecten van WABP op de subjectieve veiligheid behandeld. Daarna wordt het onderling verband tussen de factoren aangegeven om af te sluiten met de verwachte antwoorden op de deelvragen op basis van de literatuur.

2.1.2 Veiligheid: subjectieve en objectieve veiligheid

Veiligheid is als concept lastig te definiëren (Vanderveen G. , 2006). Op hoofdlijnen wordt het onderscheid gemaakt tussen objectieve veiligheid en subjectieve veiligheid (Vanderveen, Pleysier, & Rodenhuis, 2011). Objectieve veiligheid is veiligheid zoals deze blijkt uit in officiële bronnen geregistreerde cijfers. Voorbeelden hiervan zijn cijfers van verzekeraars of registraties bij bijvoorbeeld de politie of gemeente (ibid.). Subjectieve veiligheid is veiligheid zoals deze ervaren wordt door personen. Subjectieve veiligheid en veiligheidsbeleving worden vaak als termen door elkaar gebruikt (ibid.). Subjectieve veiligheid wordt veelal gemeten door mensen te vragen naar de eigen gevaren en gevoelens van (on)veiligheid(ibid.).

Hoewel het misschien logisch lijkt dat objectieve veiligheid een goede basis vormt voor onderzoek naar veiligheid binnen gebieden zijn hier wel kanttekeningen bij te plaatsen. Bij het gebruik maken van officiële cijfers zijn er redenen waardoor de registraties afwijken van de daadwerkelijke cijfers. Dit heet de zogenaamde ‘dark numbers’ problematiek (Vanderveen, Pleysier, & Rodenhuis, 2011). Een toename in geregistreerde criminaliteit hoeft niet te betekenen dat er meer is, de grotere registratie kan ook beïnvloed worden door bijvoorbeeld prioritering van een bepaald probleem binnen het veiligheidsapparaat of een grotere aangiftebereidheid van burgers (ibid.). Daarnaast hebben de veiligheidsgevoelens niet een direct verband met officiële cijfers doordat het veiligheidsgevoelens niet per se gegrond zijn in een realistische inschatting van dreigingen. Het fenomeen waarbij bijvoorbeeld mensen met een hoge kans op slachtofferschap zich veilig voelen terwijl mensen met een lage kans op slachtofferschap zich onveilig voelen wordt binnen de literatuur ook wel de ‘fear of crime paradox’ genoemd (Van den Herrewegen, 2011).

Als laatste speelt ook de vraag wat praktisch gezien belangrijker is voor beleidsmakers. Er kan beargumenteerd worden dat ongeacht de officiële registratie of de realiteit op de grond de gevoelens van (en dus subjectieve (on)veiligheid de belangrijkste graadmeter zijn (Raad voor het openbaar bestuur, 2011). Binnen het onderwerp van buurtpreventie wordt ook de hypothese gesteld dat de populariteit van buurtpreventie teams meer te maken heeft met de securiserende tijdsgeest dan met de feitelijke criminaliteitscijfers (Van der Landt, 2014). Vanuit de beredenering dat door de ‘dark numbers’ problematiek en de ‘fear of crime paradox’ de cijfers omtrent criminaliteit weinig relevant zijn zeggen en het relatief grotere belang voor burgers en bestuurders van de subjectieve veiligheid of de veiligheidsbeleving wordt binnen dit onderzoek dan ook gericht op deze laatste en de objectieve veiligheid buiten beschouwing gelaten.

2.1.3 Veiligheid vanuit een netwerk perspectief

Er zijn meerdere manieren waarop veiligheid tot stand kan komen. Sinds de opkomst van de moderne natie staat werd veiligheid beschouwd als de verantwoordelijkheid van de overheid. Maar onder invloed van (inter)nationale ontwikkelingen werd deze verantwoordelijkheid steeds meer gedelegeerd (Garland, 1996). Veiligheid werd steeds meer gezien als een kwestie van risicomanagement (Johnston & Shearing, 2003). Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor welke partijen verantwoordelijk gehouden kunnen worden voor de veiligheidsbeleving (ibid.). Veiligheid wordt steeds meer gezien als het gevolg van de samenwerking van een netwerk van actoren, de zogenaamde nodale veiligheid (Wood & Shearing, 2006). Binnen nodale veiligheid wordt ook de burger gezien als een van de partijen die een bijdrage kan en moet leveren aan de veiligheid, deze beweging heet responsabilisering (Peeters & Drosterij, 2011; Boutelier & Steden, van, 2008). De algemene trend is dat andere partijen dan de politie en (lokale) overheid medeverantwoordelijk geacht worden (of de rol van deze partijen onderkent wordt) voor het oplossen van veiligheidsvraagstukken. Welke partijen van belang zijn binnen het veiligheidsnetwerk hangt sterk af van het vraagstuk en de lokale situatie (Broekhuizen, Van Steden, & Boutelier, 2010). Binnen het onderzoek naar WABP wordt veelal onderzocht vanuit hetzelfde perspectief. De meest genoemde partijen binnen de literatuur zijn de politie en gemeentelijke overheid maar ook medebewoners, private partijen en andere instellingen zoals woningbouw organisaties kunnen een rol spelen (Lub, 2016a; Van Steden, 2011). Echter elk lokaal veiligheidsnetwerk kan anders zijn qua samenstelling en belang van de verschillende partners.

2.1.4 Vertrouwen in- en tevredenheid over veiligheidspartners.

Vertrouwen in, en tevredenheid met zijn niet direct uitwisselbaar (Flight, Van den Anel, & Hulshof, 2006). Waar vertrouwen in veiligheidspartners in het algemeen ook gerelateerd is aan bijvoorbeeld het institutioneel vertrouwen in een veiligheidspartner, is het de tevredenheid met het optreden van de partners welke de persoonlijke verschillen in vertrouwen weergeeft (Bradford & Jackson, 2010). Tevredenheid is meer dan vertrouwen direct gerelateerd aan lokale omstandigheden en de eigen ervaring van mensen met veiligheidspartners. Hierbij geeft tevredenheid dus een betere indicatie voor de relatie tussen de individuele burger en veiligheidspartner binnen de context van subjectieve veiligheid dan vertrouwen (Flight, Van den Anel, & Hulshof, 2006). Dit wordt verder onderschreven doordat voor de politie zelf niet zozeer het algemene vertrouwen maar meer de tevredenheid van burgers over het contact met de politie de belangrijkste maatstaf voor het eigen functioneren is (Ministerie van Justitie en Veiligheid, 2018). Ook de veiligheidsmonitor van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) hanteert waar het de politie en gemeente betreft de tevredenheid van burgers met deze veiligheidspartners als meetinstrument (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2018). Overigens wordt het onderscheid tussen vertrouwen en tevredenheid niet overal even scherp gemaakt, er is geen eenduidige definitie van vertrouwen en de woorden vertrouwen en tevredenheid worden ook binnen de literatuur vaak door elkaar gebruikt (Kampen, Maddens, Bouckaert, & Van de Walle, 2002; Flight, Van den Anel, & Hulshof, 2006).

2.1.5 Buurtpreventie, buurtwachten en WhatsApp buurtpreventie (WABP)

Buurtpreventie is geen nieuw fenomeen, al in de jaren 80 werd er onderzoek gedaan naar de effecten van buurtwachten (Neighbourhood watch) in de bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten van Amerika (Bennet, 1988; Rosenbaum, 1987). In Nederland zijn er al teams actief vanaf de jaren 90 (Lub, 2016b). Binnen de literatuur worden de termen buurtwachten en buurtpreventie door elkaar gebruikt (Lub, 2016a). Er zijn verschillen in de manieren waarop de buurtwachten optreden en/of georganiseerd zijn. In het verleden bevonden traditionele buurtwachten zich veelal fysiek op straat (ibid.). Er was soms ook sprake van geüniformeerd optreden waarbij leden van de teams zich met bijvoorbeeld hesjes of jassen onderscheidden van de overige burgers (Lub,

2016a; Van der Landt, 2014). Het nu populaire WABP gaat niet specifiek uit van georganiseerd of geüniformeerd optreden maar richt zich op het gebruik van sociale media (whatsapp) om informatie uit te wisselen tussen de deelnemers en het melden aan de politie te organiseren volgens de zogenaamde SAAR (Signaleren Alarmeren Appen en Reageren) methode (WABP.nl, 2020). Hoewel de WABP-groepen initieel een verlengstuk leken van de patrouillerende buurtpreventiegroepen hebben de WABP-groepen inmiddels deze (patrouillerende/geüniformeerde) vormen van buurtpreventie in aantallen ruimschoots verdrongen (Pridmore, Mols, & Wang, Y, 2019).

2.2 Effecten van WhatsApp buurtpreventie (WABP) op subjectieve veiligheid

De Wetenschappelijke Raad voor het regeringsbeleid stelde in 2005 dat een van de belangrijkste oorzaken voor de verslechterde veiligheidsbeleving een verlies van vertrouwen in de overheid was (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, 2005). Er kan niet direct gezegd worden dat een hoger vertrouwen in de overheid automatisch leidt tot een groter gevoel van veiligheid, maar er zijn wel indicaties dat op plaatsen waar er meer vertrouwen in bijvoorbeeld de politie is de subjectieve veiligheid hoger is (Lopez, Veenstra, Van der Eijk, & Seuren, 2010). Ook andersom is in buurten waar de subjectieve veiligheid laag is, minder vertrouwen in de politie (Van der Veer, Van Sluis, Van de Walle, & A., 2013). Eigen ervaringen in het contact met en verhalen van mensen binnen de eigen (sociale) omgeving hebben de grootste invloed op het vertrouwen in de politie waarbij positieve ervaringen niet per definitie bijdragen aan meer vertrouwen maar negatieve ervaringen wel het vertrouwen ondermijnen (Flight, Van den Andel, & Hulshof, 2006). Dit risico wordt ook onderkend in onderzoek naar WABP alhoewel dit niet specifiek onderzocht is. Wel wordt dus gesteld dat de invloed beide richtingen op kan gaan. Ook is nog niet geheel zeker via welke methode WABP-invloed heeft op de subjectieve veiligheid, wel wordt veelvuldig gesteld dat de ervaringen met de veiligheidspartners van belang zijn. Vrij vertaald heeft de deelname aan WABP mogelijk effect op de tevredenheid met de veiligheidspartners en via deze weg invloed op de subjectieve veiligheid.

Deelname aan WABP leidt tot het toevoegen van een ‘sociale dimensie’ aan de informatie-uitwisseling met burgers onderling en de politie (Vollaard, 2016). Dit zou tot effect hebben dat de meldingsbereidheid toeneemt, tevens zou dit leiden tot meer actiebereidheid bij de deelnemers (ibid.). Volgens Vollaard zijn burgers gevoelig voor de waardering die het samen (met de veiligheidspartners) delen van informatie oplevert (ibid.). Doordat men elkaar leert kennen zou de subjectieve veiligheid kunnen toenemen (Boers, van Steden, & Boutellier, 2008; Van Eijk, 2013). Aan de andere kant kunnen negatieve ervaringen ook de subjectieve veiligheid negatief beïnvloeden (Lub, 2016b). Recent onderzoek geeft aan dit effect en dit mechanisme niet duidelijk te onderbouwen zijn op basis van het huidige onderzoek (Mehlbaum & Van Steden, 2018). Er kan gesteld worden dat subjectieve veiligheid indirect door WABP beïnvloed kan worden middels het vergroten van het contact tussen de veiligheidspartners. Het effect verschilt mogelijk per veiligheidspartners afhankelijk van de mate van formaliteit van het contact. Op basis van het bovenstaande valt te verwachten dat de effecten mogelijk groter zijn bij mede WABP leden of burgers dan met de formele partners zoals de politie of gemeente.

Een belangrijke factor voor een positieve ervaring met de veiligheidspartners is de manier waarop gecommuniceerd wordt. Zaken als het terugkoppelen en uitleg bij beslissingen zijn van groot belang (Flight, Van den Andel, & Hulshof, 2006). Daarnaast is bereikbaarheid als vanzelfsprekend van belang waar het de tevredenheid over de veiligheidspartners betreft (Mehlbaum & Van Steden, 2018; Eijssink Smeets, Schram, Elzinga, & Zoutendijk, 2019). Het deelnemen van vertegenwoordiging van de veiligheidspartners binnen WABP kan van grote invloed zijn op de effecten van deelname aan WABP omdat dit de ‘lijntjes’ ‘korter’ maakt (ibid.). WABP biedt in elk geval op het gebied van communicatie tussen de veiligheidspartners kansen, door bijvoorbeeld de meldingsdrempel te verlagen, mogelijk zijn de effecten van deelname aan WABP wel minder groot dan op basis van de literatuur verwacht kan worden (ibid.). Op basis van het voorgenoemde zou WABP dus de

mogelijkheid hebben om (positief dan wel negatief) invloed te hebben op tevredenheid met het optreden van de veiligheidspartners, en mogelijk een betere (laagdrempeligere) bereikbaarheid met als gevolg een grotere meldingsbereidheid. Onderzoek naar deze invloed van WABP is beperkt. Er is onderzocht of deelname aan WABP leidt tot meer 112 meldingen. Dit lijkt zo te zijn volgens het onderzoek van Vollaard, na het oprichten van WABP-groepen in Tilburg nam het aantal 112 meldingen toe (Vollaard, 2016). Echter, Mehlbaum en van Steden nuanceren dit weer (Mehlbaum & Van Steden, 2018). Kanttekeningen kunnen ook worden gezet bij de geregistreerde 112 meldingen omdat onduidelijk is, wie die meldingen hebben gedaan en er voorwaarde is dat er ook iets te melden valt door de leden. Daarnaast zijn ook niet alleen de 112 meldingen relevant voor de deelnemers, ook overige meldingen binnen de WABP-deelnemers onderling kunnen van invloed zijn. Onderzoek naar digitale buurtpreventie in Rotterdam (waaronder WABP) geeft aan dat voor sommige deelnemers het lezen en doen van meldingen binnen de groepen een positief effect heeft op de veiligheidsbeleving en voor andere deelnemers het lezen van meldingen juist een negatieve invloed heeft (Schram, Eysink Smeets, & Zoutendijk, 2019). Duidelijk is dat er onvoldoende informatie is over de effecten van WABP op de informatie-uitwisseling met de veiligheidspartners en de invloed hiervan op de subjectieve veiligheid.

Als laatste kan WABP ook van invloed zijn op de daadkracht van de deelnemers en op deze wijze de subjectieve veiligheid beïnvloeden. Mogelijk dat de deelnemers eerder geneigd zijn (of minder angstig zijn) om (verdachte) personen aan te spreken of om (verdachte) situaties nader te bekijken. Dit effect wordt door Vasco Lub als minder plausibel gezien (Lub, 2016a). Echter is er nog geen onderzoek gedaan specifiek gericht op WABP dat dit ontkracht of bevestigt. Het onderwerp wordt zijdelings behandeld in recent onderzoek echter ook daar wordt aangegeven dat dit niet een hoofddoel is van WABP (Mehlbaum & Van Steden, 2018). Uit datzelfde onderzoek wordt ook duidelijk dat het dus wel gebeurt en dat voorlichting en of training mogelijk een rol spelen bij het wel of niet optreden (ibid.). Het is voor de hand liggend dat een verhoogde mate van daadkracht ook zou leiden tot minder angst en dus tot een hogere veiligheidsbeleving echter er is nog geen onderzoek binnen WABP waaruit blijkt dat dit daadwerkelijk het geval is of juist niet.

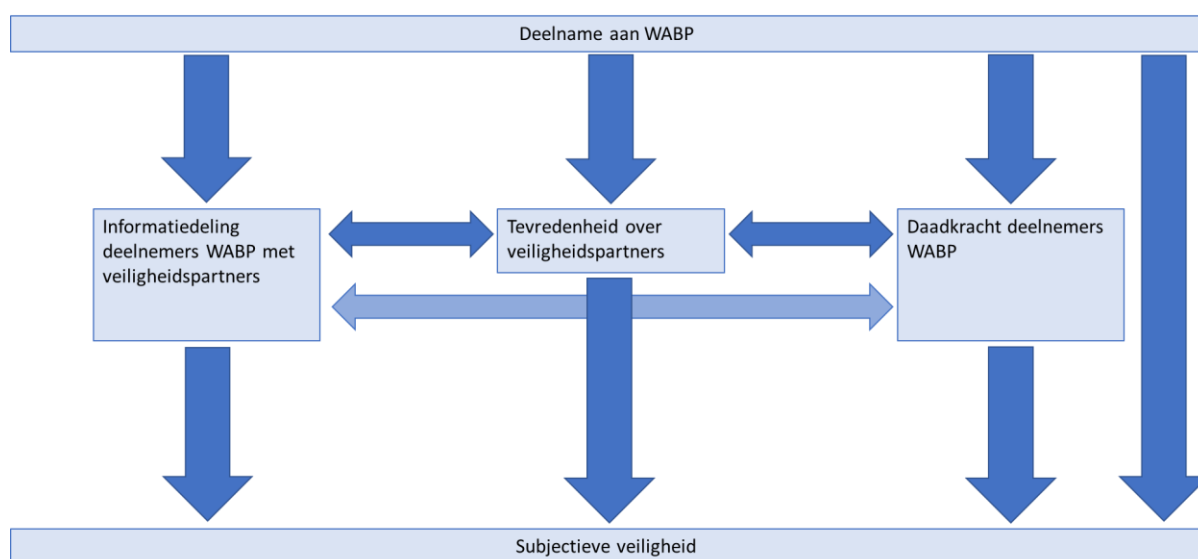
Samenvattend kan dus gezegd worden dat WABP de subjectieve veiligheid indirect kan beïnvloeden door het vergroten van de (positieve of negatieve) contacten tussen de WABP-deelnemers en de veiligheidspartners. Deze contacten komen in de vorm van informatiedeling (al dan niet wederkerig) met de veiligheidspartners. Deze contacten leiden mogelijk tot een grotere of kleinere tevredenheid met de partners dat weer invloed heeft op de veiligheidsbeleving. Daarnaast kan het deelnemen aan WABP de daadkracht van burgers beïnvloeden en op deze manier veranderingen in de veiligheidsbeleving bewerkstelligen.

2.3 Verwachte antwoorden op de deelvragen op basis van de literatuur

Op basis van de literatuur kan worden vastgesteld dat naar verwachting in elk geval de gemeente en politie worden aangemerkt als belangrijke veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk. Daarnaast zullen ook de WABP-deelnemers en de overige burgers als van belang worden gezien. Welke private en overige partijen van belang zijn, is nog niet te voorspellen.

Schematisch zijn de volgende verbanden uit de literatuur gehaald (zie figuur 1):

Figuur 1 verbanden tussen WABP-deelname en subjectieve veiligheid¹

Hoewel verwacht zou kunnen worden dat deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk vergroot is dit niet met zekerheid te voorspellen, negatieve ervaringen kunnen juist een negatief effect hebben op de bereidheid om informatie uit te wisselen.

De invloed van WABP op de veiligheidsbeleving van de deelnemers aan WABP is ook niet eenduidig vast te stellen. Hoewel men zich door deelname maar ook door opleiding en training misschien juist gesterkt kan voelen en zich daardoor veiliger kan voelen blijft niet uit te sluiten dat het tegenovergestelde ook mogelijk is. Ook negatieve effecten zijn mogelijk juist doordat men vaker in aanraking komt met meldingen van onveiligheid.

Hetzelfde geldt voor de daadkracht van de betrokken burgers, deelnemers kunnen enerzijds zich juist gesterkt voelen door (bewust) deel uit te maken van het veiligheidsnetwerk en/of door training en opleiding, aan de andere kant bestaat ook de mogelijkheid dat men zich juist onveiliger gaat voelen doordat men ontevreden wordt door het contact met de veiligheidspartners.

¹ De pijlen geven aan dat er, vanuit de literatuur, mogelijk een verband is tussen, of een effect op, de aangegeven factoren. De pijlen zijn verder niet representatief voor de mate van of de grootte van invloed die onderling uitgeoefend wordt. Zo zou deelname aan WABP mogelijk een effect hebben op de informatiedeling met de veiligheidspartners en deze zou mogelijk weer invloed hebben op de subjectieve veiligheid van de WABP-deelnemers.

3 Methoden

In dit hoofdstuk worden de methoden beschreven die gebruikt zijn voor dit onderzoek. Per deelvraag wordt aangegeven hoe de relevante variabelen zijn geoperationaliseerd. Vervolgens wordt ingegaan op de methoden voor de analyse van de antwoorden op de aan de deelnemers gestelde vragen. De resultaten van de analyse zijn terug te vinden in hoofdstuk 4.

3.1.1 Dataverzameling algemeen

Voor het onderzoek is gebruik gemaakt van zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden. Het onderzoek is uitgevoerd onder leden van WABP-groepen zelf. Hier is voor gekozen omdat het immers de leden van deze groepen zelf zijn die het duidelijkst aan kunnen geven wat hun lidmaatschap van WABP-groepen doet met de eigen veiligheidsbeleving. Daarnaast kunnen zij ook het beste commentaar geven op de sterke en of zwakke punten van de manier waarop WABP functioneert. De deelnemers zijn in deze de experts voor wat betreft WABP en subjectieve veiligheid.

Als geografische afbakening is gekozen voor WABP-groepen in de gemeente Breda en de gemeente Zundert. De keuze voor Breda en Zundert komt voort uit de nabijheid en toegankelijkheid tot de organisatoren van de buurtpreventie. In de beschikbare literatuur is geen aanleiding gevonden om te twifelen aan de representativiteit van deze regio's binnen het fenomeen WABP. De effecten van demografische variabelen omtrent WABP zijn een onderbelicht onderwerp (Lub, 2016a)². Er kan weinig gezegd worden over het al dan niet afwijken van de gebieden ten opzichte van in andere onderzoeken gebruikte WABP-groepen omdat hier het onderzoek naar ontbreekt. Er is gekozen voor een uitgebreide omschrijving van de WABP-groepen en fysieke en demografische omgeving van Breda en Zundert zodat het wel mogelijk is om een beeld te vormen van de (fysieke en demografische) omgeving waarin de WABP-groepen zich bevinden. Hiervoor is gebruik gemaakt van cijfers van het CBS.

Via mijn persoonlijke netwerk zijn de overkoepelende hoofdcontactpersonen van de WABP-groepen in die gemeenten benaderd en bereid gevonden om mee te werken. Via deze hoofdcontactpersonen zijn de individuele WABP-contactpersonen benaderd, die vervolgens de leden van de appgroepen benaderd hebben. Het gebruiken van hoofdcontactpersonen was in mijn ogen belangrijk om binnen een grote hoeveelheid groepen zoveel mogelijk deelname te verkrijgen. De keuze voor communicatie vanuit de intern bekende kanalen (via de coördinatoren) was bedoeld om de respons te vergroten met de achterliggende gedachte dat op deze wijze in de enquête in elk geval bij alle WABP-groepen in de twee gemeenten aan zou komen. Op deze wijze zou in theorie in elk geval het verzoek om deelname bij alle WABP leden aankomen. Vervolgens kregen de leden twee weken de tijd te om de vragenlijsten in te vullen. De opzet was ook om aan de hand van de respons te analyseren tot op WABP-groepsniveau, echter door het geringe aantal reacties per WABP-groep is dit niet mogelijk gebleken³. Hierdoor zijn de analyses over de gehele groep van deelnemers en op gemeentelijk niveau uitgevoerd in plaats van op buurtniveau.

² Binnen de beschikbare literatuur over WABP wordt erg weinig of veelal niets geschreven over de demografische samenstelling van WABP-groepen. Ook Lub (2016a) moet hier in zijn wijd omvattende onderzoek 'de burger op wacht' het antwoord schuldig blijven. Wel geeft Lub op basis van eigen onderzoek aan dat factoren zoals mate van verstedelijking en opleidingsniveau weinig rol lijken te spelen bij het ontstaan van WABP. Hij geeft ook aan dat de hoogte van het inkomen in buurten mogelijk invloed heeft op het ontstaan van WABP(ibid.).

³ Hoewel wel van een groot aantal WABP-groepen deelname was verkregen, bleek dat in de praktijk van de meeste groepen slechts een beperkt aantal personen reageerden. Daarom is het niet mogelijk om iets te zeggen over WABP op het niveau van individuele WABP-groepen.

De vragenlijsten waren opgesteld in Qualtrics in het Nederlands. De vragenlijsten zijn digitaal verspreid door middel van een link met een wachtwoord. Deze mail is verzonden vanuit de overkoepelende coördinatoren van de gemeenten Breda en Zundert aan de coördinatoren van de verschillende wijkgroepen. Zij stuurden de links weer door naar de leden van de WABP-groepen. De vragenlijsten waren in te vullen op zowel telefoon, iPad, laptop of vaste computer. De vragenlijst werd getrapd om zoveel mogelijk de grote hoeveelheid vragen te reduceren door voor de deelnemers niet relevante vragen niet aan de deelnemers voor te leggen. Zo werd de score op de vragen over welke veiligheidspartners voor de deelnemers van belang zijn gebruikt als sleutel. Als men een bepaalde veiligheidspartner niet relevant zou inschatten dan kreeg men verderop geen vragen over deze veiligheidspartner of over de interactie met betreffende veiligheidspartner.

Bij de verwerking van de vragenlijsten bleek het lastig om de vragenlijsten samen te voegen in Qualtrics door het verschil in de vragen over de locaties. Uiteindelijk zijn de vragen handmatig in Excel samengevoegd om zo over het geheel en beide groepen conclusies te kunnen trekken. Ook viel het groot aantal personen op dat bij 'andere veiligheidspartners' al eerdergenoemde partners als de politie en gemeente noemden. Als gevolg daarvan is de analyse van de invloed van WABP op de tevredenheid over 'andere' veiligheidspartners komen te vervallen. Ook de vraag of men werkzaam was in het gebied waar men onderdeel van de WABP uitmaakte, is komen te vervallen omdat bleek dat deze onvoldoende gekwalificeerd was (als de deelnemers niet werken, doen ze dat ook niet in het gebied waar ze onderdeel zijn van WABP en er is geen informatie ingewonnen over het al dan niet werken van de deelnemers).

3.1.2 Deelvraag 1: Wat zijn de, voor de deelnemers van WABP, relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.

3.1.2.1 *Operationalisatie*

Om te bepalen welke partners van het lokale veiligheidsnetwerk voor de deelnemers aan WABP relevant zijn, wordt dezelfde definitie aangehouden die gehanteerd wordt door Shearing & Wood in hun schrijven over nodale veiligheid (Wood & Shearing, 2006). Shearing & Wood gebruiken de definitie van Burris, die stelt dat een 'node' een formele of informele instelling of groep kan zijn die gezamenlijk invloed uitoefent (Burris, 2004). 'Node' is voor dit onderzoek vertaald als partner binnen het veiligheidsnetwerk. Omdat binnen deze definitie de mogelijkheden erg breed zijn, is besloten om op hoofdlijnen al enkele voor de hand liggende opties aan te geven en de mogelijkheid te geven voor de deelnemers om zelf in te vullen welke andere partijen als partner binnen het netwerk een rol kunnen spelen. De gegeven opties zijn de politie, gemeente, de medebewoners die geen lid zijn van WABP, de leden van WABP, private beveiliging en andere partijen. Deze verdeling is afgeleid van het schrijven van Vasco Lub en van Steden (Lub, 2016a; Van Steden, 2011).

De relevantie van partijen is geoperationaliseerd als zijnde partijen die door de deelnemers zelf van belang worden geacht. Als partijen belangrijk worden gevonden voor de veiligheid dan zijn ze voor de deelnemers relevant. Hoewel er geen specifieke literatuur ter onderbouwing hiervan is gevonden, is de aanname gehanteerd dat relevantie en belang waar het dit onderzoek betreft als gelijk gezien kunnen worden.

Voor het beantwoorden van de vragen is gekozen voor een schaal van 1-10. Dit vanwege het brede (binnen Nederland) culturele gebruik van deze schaalverdeling, bijvoorbeeld bij het geven van een 'rapportcijfer'⁴. Op basis hiervan mag aangenomen worden dat een dergelijke schaal natuurlijk en intuïtief werkt bij het aangeven van het belang van een bepaalde partij. Tevens kan door middel van

⁴ Het rapport 'cijfervergelijking examens' geeft een goede achtergrond over het (inter)nationale gebruik van cijfers. Voor de bevolking die bekend is met het Nederlandstalig onderwijssysteem geldt ongeveer dezelfde cijfercultuur zowel in Nederland als België (Nuffic, 2014).

een cijfer niet alleen aangegeven worden of een speler van belang is maar ook de mate waarin men deze speler van belang vindt. Binnen deze schaalverdeling is er niet alleen sprake van het geven van een voldoende of onvoldoende cijfer maar kan met datzelfde cijfer ook variëren in de mate van waardering zowel positief als negatief.

3.1.2.2 Analyse

Om te beantwoorden welke partijen voor de deelnemers van WABP van belang zijn, wordt gebruik gemaakt van de beschrijvende statistische gegevens. Op basis van de verzamelde resultaten wordt omschreven hoe het veiligheidsnetwerk er voor de deelnemers aan WABP uit ziet, wat voor hen de relevante veiligheidspartners zijn en hoe dit zich verhoudt met de verwachtingen op basis van de literatuur.

3.1.3 Deelvraag 2: Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.

3.1.3.1 Operationalisatie

Het delen van informatie wordt geoperationaliseerd als het doen van aangifte of meldingen richting de veiligheidspartners. Hiermee wordt invulling gegeven aan de manier waarop de politie zelf omgaat met het verbeteren van de informatiepositie. Om de eigen ‘heterdaadkracht’ te vergroten worden een aantal maatregelen gegeven die mogelijk leiden tot een betere informatiepositie en dus een effectiever optreden van de politie. Zo wordt Burgernet genoemd als de politie eigen manier om gericht mensen aan te zetten tot het doen van meldingen na misdaad (van Duijneveldt, van Arkel, Holvast, & Wijga, 2013). Maar ook wordt er geëxperimenteerd met de integratie van WABP-groepen om zo het aantal ogen te vergroten (Politie.nl, 2018). Ook voor gemeenten is het vergroten van de meldingsbereidheid een aandachtspunt, zo stelt Rotterdam dat WABP mogelijk bijdraagt aan ‘meer ogen en oren’ en dat dat weer zorgt voor het verbeteren van heterdaadkracht, sociale controle en een vergrote preventiecapaciteit (Eijsink Smeets, Schram, Elzinga, & Zoutendijk, 2019). De conclusie dat binnen de veiligheidscontext informatiedeling dus het doen van meldingen is wordt verder toegepast op alle geïdentificeerde relevante veiligheidspartners.

Om vast te kunnen stellen op welke wijze de deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk beïnvloedt, is het van belang te weten welke de relevante veiligheidspartners zijn. Als relevante veiligheidspartners worden genomen die veiligheidspartners die volgens de WABP-deelnemers als belangrijk worden gezien. Voor het beantwoorden van deze vraag is het antwoord op de vorige vraag (waar gevraagd werd naar het belang van de verschillende veiligheidspartners) dus noodzakelijk.

Aan de deelnemers is de vraag gesteld of men meer of minder bereid is melding te doen aan de betreffende veiligheidspartners sinds deelname aan WABP. De deelnemers kregen de optie om deze vraag te beantwoorden op een 7-punts Likert schaal. Binnen deze schaal kon men de volgende antwoorden geven: veel minder bereid (-3), minder bereid (-2), een beetje minder bereid (-1), geen verandering (0), een beetje meer bereid (1), meer bereid (2), veel meer bereid (3). Bij de politie is ook nog gevraagd of men meer of minder bereid is om aangifte te doen volgens dezelfde 7-punts Likert schaal. Er is gekozen voor een 7-punts Likert schaal omdat een schaalverdeling van 5 of 7 punten een gunstige invloed heeft op de nauwkeurigheid van de uitkomsten (Preston & Colman, 2000). Daarnaast gaf een schaalverdeling van 5 punten naar mijn mening onvoldoende antwoord mogelijkheden.

3.1.3.2 Analyse

Om te beantwoorden op welke wijze deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk beïnvloedt, wordt de verandering van de meldingsbereidheid van de deelnemers geïnterpreteerd met behulp van de beschrijvende statistische gegevens. Deze gegevens worden gereflecteerd aan de hand van de beschikbare literatuur.

3.1.4 Deelvraag 3: Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP de daadkracht van betrokken burgers?

3.1.4.1 Operationalisatie

Daadkracht is geoperationaliseerd als de mate waarin deelnemers aan WABP bereid zijn om enerzijds potentieel verdachte personen aan te spreken (aanspreekbereidheid) en anderzijds om potentieel verdachte situaties nader te bekijken (onderzoekbereidheid). De beïnvloeding van daadkracht is vervolgens de mate van verandering in zowel de aanspreekbereidheid als onderzoekbereidheid.

Het aanspreken van personen wordt specifiek genoemd in literatuur over buurtpreventie (Lub, 2016a; Mehlbaum & Van Steden, 2018). Ook wordt er verder gebouwd op het concept heterdaadkracht van de politie waarin het belang wordt aangegeven van informatievoorziening (bevat de melding voldoende informatie) en het ondernemen van actie (niet altijd vanuit de politie zelf). Zowel het aanspreken van verdachte personen, als het verder ‘onderzoeken’ van verdachte situaties sluiten aan bij de eigen ervaring van de onderzoeker op de meldkamer in Tilburg waarbij een van de door de politiecentralisten regelmatig gestelde vragen is of de melder zelf in staat is om in gesprek te gaan en/of dichterbij te kijken om meer of nauwkeurigere informatie te geven.

Er is gevraagd aan de deelnemers om aan te geven in hoeverre de bereidheid om verdachte personen aan te spreken is veranderd sinds deelname aan WABP (aanspreekbereidheid). Tevens is er gevraagd of men meer of minder bereid is om verdachte en/of onveilige situaties te bekijken sinds deelname aan WABP (onderzoekbereidheid). De vragen zijn wederom gescoord op een Likert schaal van 7 punten. Binnen deze schaal kon men de volgende antwoorden geven: veel minder bereid (-3), minder bereid (-2), een beetje minder bereid (-1), geen verandering (0), een beetje meer bereid (1), meer bereid (2), veel meer bereid (3).

3.1.4.2 Analyse

Om te beantwoorden op welke wijze deelname aan WABP de daadkracht beïnvloedt, wordt de verandering van de aanspreek- en onderzoekbereidheid van de deelnemers geïnterpreteerd. De score voor daadkracht is daarmee opgebouwd uit zowel aanspreekbereidheid als onderzoekbereidheid. Met behulp van beschrijvende statistische gegevens wordt het effect van deelname op WABP gespiegeld aan de bestaande literatuur.

3.1.5 Deelvraag 4: Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het veiligheidsgevoel van de deelnemers aan WABP?

3.1.5.1 Operationalisatie

Het veiligheidsgevoel in deze is geoperationaliseerd als het gevoel van veiligheid van de deelnemers zelf, naasten van de deelnemers en medebewoners van de deelnemers voor vermogens en geweldsdelicten. Er is geen eenduidig geaccepteerde wijze om het gevoel van veiligheid in een enkel cijfer samen te vatten (Vanderveen, Pleysier, & Rodenhuis, 2011). Om hier toch invulling aan te geven, is aan deelnemers gevraagd om een score te geven aan de veiligheid zichzelf, naasten, en medebewoners voor vermogens en veiligheid voor geweldsdelicten. Hiermee wordt invulling gegeven aan de multidimensionale (sociale) aspecten van subjectieve veiligheid en wordt gepoogd te compenseren voor de ‘fear of crime paradox’ (waarbij er een groot verschil zit tussen de eigen ervaren (on) veiligheidsgevoelens en die van andere in de omgeving. Belangrijkste voor dit onderzoek is echter niet vast te stellen hoe veilig men zich voelt maar of er een verandering is in het veiligheidsgevoel sinds deelname aan WABP en welke kant deze verandering op is. Voor dit doeleinde is de gekozen operationalisatie, mits consequent gebruikt, geschikt.

Het veiligheidsgevoel is gescoord op een schaal van 1-10 waarbij 1 onveilig is en 10 veilig. Verder is gevraagd of deze score veranderd is sinds deelname aan WABP, deze is gescoord op een 7-punts Likert schaal met de volgende opties sterk negatief veranderd (-3), negatief veranderd (-2), een beetje negatief veranderd (-1), geen verandering, een beetje positief veranderd (1), positief veranderd (2) sterk positief veranderd (3).

3.1.5.2 Analyse

De cijfers van het veiligheidsgevoel voor vermogens en geweldsdelicten worden samengevoegd en gemiddeld. Hieruit komt het veiligheidsgevoel voor de deelnemers zelf, de naasten van de deelnemers en de medebewoners van de deelnemers. De samengevoegde cijfers over het veiligheidsgevoel voor vermogens en geweldsdelicten voor naasten, medebewoners en deelnemers worden gemiddeld om tot de subjectieve veiligheid te komen.

Voor de verandering sinds deelname aan WABP wordt hetzelfde proces gevolgd. De verandering sinds deelname aan WABP in het veiligheidsgevoel voor vermogens en geweldsdelicten wordt samengevoegd. Dit vormt de verandering van het veiligheidsgevoel voor de deelnemers zelf, de naasten en de medebewoners van de deelnemers. Deze cijfers worden gemiddeld om tot de verandering van de subjectieve veiligheid te komen.

De beschrijvende statistische gegevens voor de verandering sinds deelname aan WABP wordt gebruikt om antwoord te geven op de vraag op welke wijze de deelname aan WABP de subjectieve veiligheid beïnvloedt. De score op de subjectieve veiligheid wordt gebruikt om de verandering in context te kunnen plaatsen.

4 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. Allereerst worden de respondenten en de omgeving waarin de WAPB-groepen actief zijn, beschreven. Daarna wordt per deelvraag ingegaan op de resultaten. Als laatste worden de overige resultaten gepresenteerd. Onder overige resultaten vallen de gegevens die niet direct onder de deelnemersinformatie of een van de deelvragen vallen. In dit hoofdstuk worden de resultaten beperkt geduid, een gedetailleerde analyse volgt in hoofdstuk 5.

4.1.1 De respondenten en de omgeving.

De Gemeente Breda had in 2017 182.304 inwoners en de gemeente Zundert 21.657. Breda is geclassificeerd als sterk stedelijke gemeente en Zundert als weinig stedelijke gemeente (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2018). De gemeente Breda is qua inkomen en inkomensverdeling iets boven gemiddeld te noemen en Zundert gemiddeld. Landelijk is het gemiddelde persoonlijk inkomen 25.700 euro per huishouden per jaar waarbij 40% van de huishoudens de laagste 40% van de besteedbare inkomens heeft en 20% van de inkomens de hoogste 20%. In Breda is het gemiddelde persoonlijk inkomen 27.300 euro per huishouden per jaar, waarbij 42% van de huishoudens bij de laagste 40% van de besteedbare inkomens behoort en 20,8 procent bij de hoogste 20%. In Zundert is het gemiddelde persoonlijk inkomen 25.600 en behoort 34,8 procent van de huishoudens tot de laagste 40% van de inkomens en 23,9 procent bij de 20 procent hoogste inkomens. Breda komt op basis van de persoonlijke inkomens per huishouden op de 86^e plaats en Zundert op de 151^e van de 355 geregistreerde gemeenten (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2020)⁵.

Van de inwoners van Breda was ongeveer de helft (49,15 procent) man en de helft vrouw (50,85 procent). In de gemeente Zundert is de verdeling net andersom met een percentage van 51,35 procent mannen en 48,65 procent vrouwen. De groene en grijze druk (dat wil zeggen het percentage inwoners dat jonger is dan 20 en ouder is dan 65) zijn respectievelijk 36,5 en 29,3 voor Breda en 32,7 en 34,9 voor Zundert. Zundert heeft dus relatief meer oudere inwoners dan Breda.

In totaal hebben 154 personen de vragenlijsten ingevuld. Van de 154 deelnemers hadden n=112 de vragenlijst volledig doorlopen. Vragenlijsten die niet volledig doorlopen waren zijn buiten beschouwing gelaten. N=2 personen gaven aan geen lid te zijn van een WABP-groep maar anders betrokken te zijn bij buurtpreventie, n=1 persoon gaf aan inmiddels geen deel meer uit te maken van WABP en n=2 personen gaven aan geen deel uit te maken van WABP binnen de betreffende gemeenten. Door een technische fout waren nog eens n=8 reacties niet toe te schrijven aan een bepaalde WABP-groep. Een (n=1) persoon gaf aan deel uit te maken van alle WABP-groepen en nog eens n=1 persoon gaf aan geen WhatsApp te gebruiken. De antwoorden van deze personen (n=15) zijn niet verder meegenomen binnen het onderzoek. Hiermee kwam het totaal aantal geldige reacties op n=97.

Er is uitgevraagd van welke WABP-groep men lid was. Het grootste aantal geregistreerde deelnemers uit een enkele WABP-groep was n=7, van de meeste groepen hadden n=1 of n=2 deel uitgemaakt van het onderzoek. Vanwege deze lage aantallen is de respons naar WABP-groep buiten beschouwing gelaten en is er gekeken naar de respons op wijkniveau. Hiervoor zijn De CBS-wijkindelingen gebruikt. Ook in dat geval blijft het aantal respondenten relatief laag per wijk. De wijken met de meeste respons zijn Rijsbergen (n=25) en Breda-West (n=13), dit zijn ook de enige twee wijken met

⁵ De CBS-gegevens zijn gesorteerd op basis van gemiddeld inkomen per gemeente van groot naar klein, percentage van laagste 40 procent inkomens van klein naar groot en hoogste 20 procent inkomens van groot naar klein. De gemiddelden liggen veelal dicht tegen elkaar, 76 gemeenten bevinden zich binnen een bandbreedte van 500 euro per jaar in gemiddeld inkomen met Zundert en 28 gemeenten binnen diezelfde bandbreedte met Breda.

een respons boven n=10. Daarom zijn de gegevens ook verder geanalyseerd op het niveau van de twee betrokken gemeenten, de detailgegevens zijn wel opgenomen in bijlage A. Op gemeentelijk niveau is de respons weergegeven in Tabel 1 Financiële demografie gemeenten en respons Zundert en Breda

Tabel 1 Financiële demografie gemeenten en respons Zundert en Breda

	Gemiddeld inkomen ¹	40% laagste huishoudens ²	20% hoogste huishoudens ³	Aantal respondenten
Nederland	25,7	40,0	20,0	
Zundert	25,6	34,8	23,9	38
Breda	27,3	42,0	20,8	59

De gemiddelde leeftijd van de respondenten was 60 jaar (s=9,5 bereik=34-78). Er zijn dus geen respondenten onder de 20, de jongste respondent was 34 jaar oud, de oudste 78. Het aantal respondenten tussen de 20 en 65 en boven de 65 is in Tabel 2 weergegeven.

Tabel 2 Aantal respondenten gecategoriseerd op leeftijd en grijze druk.

	Aantal 20-65	Aantal 65+	Grijze druk.
Zundert	20	18	47,37
Breda	37	22	37,29
Totaal	57	40	41,24

Van de respondenten was 74,23 procent man en 25,77 procent vrouw. Voor Breda zijn dit respectievelijk 76,27 procent man en 23,73 procent vrouw. Voor Zundert is de verdeling 71,05 procent man en 28,95 procent vrouw.

Ongeveer de helft (49,48% n=48) van de respondenten is hoger opgeleid (HBO/WO) de andere helft (50,52% n=49) is lager opgeleid (middelbare school/MBO). Helaas zijn er geen gegevens over het opleidingsniveau van Zundert maar in Breda is ongeveer 34,1% van de bevolking hoger opgeleid (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2019a; 2019b). Onder de respondenten ligt het gemiddelde opleidingsniveau met 49,48 procent dus hoger⁶.

Van de respondenten is 74,23 procent (n=72) betrokken bij de organisatie van WABP. Slechts 25,77 procent van de respondenten (n=25) was alleen als lid betrokken. De zogenaamde organisatoren zijn personen die als straatcontactpersoon of anderszins in een organiserende capaciteit betrokken zijn bij WABP, zie Tabel 3. Niet organisatoren zijn alleen die leden die hebben aangegeven alleen als lid onderdeel uit te maken van een WABP-groep. Detailinformatie over de respondenten is opgenomen in bijlage B.

Tabel 3 Organisatoren tegenover niet organisatoren binnen de respons

	Aantal organisatoren	Niet organisatoren	Percentage organisatoren	Percentage niet organisatoren
Zundert	20	18	52,63	47,37
Breda	52	7	88,14	11,86
Totaal	72	25	74,23	25,77

⁶ Er zijn wel gegevens bekend over het aantal afstudeerders per jaar (de gediplomeerden die in een bepaald jaar afstuderen naar woongemeente) in zowel Breda als Zundert (via CBS-statline). Structurele informatie over opleidingsniveau per gemeente en wijk ontbreekt echter. Helaas is het totaal aantal personen met een bepaald opleidingsniveau per gemeente niet voor alle gemeenten in Nederland bekend bij het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2019b). De gemeente Breda is wel opgenomen in de tabel met beschikbare totaal aantallen. De gemeente Zundert komt niet voor in de bij de CBS beschikbare cijfers op het moment van schrijven.

De deelnemers wonen bijna allemaal (98,97% n=96) in het gebied waar men ook lid van de WABP is. De deelnemers waren gemiddeld 3,11 jaar lid van WABP (s=1,58 bereik=0,5-9). De respondent die het kortste lid was 0,5 jaar lid van WABP en het lid dat het langste lid was 9 jaar lid van WABP. De standaarddeviatie was 1,58. Van de deelnemers heeft 82,47% voorlichtingen of trainingen gevolgd gedurende hun deelname aan WABP (n=80), 5,15% niet (n=5) en 12,37% (n=12) heeft geen antwoord gegeven. Daarnaast geeft 34,02% aan te patrouilleren in de eigen wijk (n=34) en 65,98% niet (n=64).

Verder zijn de deelnemers gevraagd naar de motivatie om deel te nemen aan WABP door middel van open vragen. Deze antwoorden werden gecodeerd naar belangrijkste motivatie om deel te nemen aan WABP om te zien welke rol veiligheid of juist sociale of andere factoren een rol speelde voor de deelname aan WABP. 70% van de deelnemers geeft aan vanwege veiligheid gerelateerde redenen lid te zijn geworden van WABP (n=68), 14 procent vanwege sociale redenen (n=15), 12 procent vanwege overige redenen (n=12), 3 procent gaf geen reden op om lid te worden. (n=3). De respons per gemeente is weergegeven in

Tabel 4.

Tabel 4 Motivatie voor deelname aan WABP

	Breda		Zundert	
Motivatie voor deelname aan WABP	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Veiligheid	35	59,32	33	86,84
Sociaal	12	20,34	2	5,26
Overig	9	15,25	3	7,89
Geen	3	5,08	0	0,00

4.1.2 Wat zijn de, voor de deelnemers van WABP, relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.

Er is gevraagd aan de deelnemers om het belang van verschillende spelers te geven voor de lokale veiligheid op een schaal van 1 tot en met 10. Er konden scores gegeven worden voor de politie, de gemeente, de bewoners in het algemeen (niet alleen WABP), de buurtpreventie, private beveiliging en andere partijen waarbij de respondenten ook de kans kregen om te specificeren wat men dan onder andere partijen verstond. In Tabel 5 zijn de scores van Breda, Zundert en het totaal weergegeven. De gemiddelde scores van de politie, gemeente, bewoners en buurtpreventie hebben een ruim hogere score dan private beveiliging en andere partijen. Ook de standaarddeviatie is hoger bij private beveiliging en andere partijen.

Tabel 5 Belang van veiligheidspartners

Belang van veiligheidspartners volgens deelnemers WABP						
Zundert						
	Politie	Gemeente	Bewoners	Buurtpreventie	Private beveiliging	Anderen
Min	2	1	6	5	1	1
Max	10	10	10	10	10	10
Stddev	1,66	1,98	1,04	1,23	2,34	2,54
Gemiddeld	8,34	7,53	8,61	8,11	5,29	5,18
Aantal	38	38	38	38	38	38
Breda						
	Politie	Gemeente	Bewoners	Buurtpreventie	Private beveiliging	Anderen
Min	1	1	1	4	1	1
Max	10	10	10	10	10	10
Stddev	1,67	1,45	1,52	1,31	2,65	2,67
Gemiddeld	8,25	8,22	8,36	8,02	5,53	5,42
Aantal	59	59	59	59	59	59
Totaal						
	Politie	Gemeente	Bewoners	Buurtpreventie	Private beveiliging	Anderen
Min	1	1	1	4	1	1
Max	10	10	10	10	10	10
Stddev	1,67	1,71	1,35	1,28	2,54	2,62
Gemiddeld	8,29	7,95	8,45	8,05	5,43	5,33
Aantal	97	97	97	97	97	97

Bij het specificeren van andere partijen gaven de meesten (n=37 uit n=54) hier een al genoemde partij aan⁷. De overige 17 deelnemers gaven een zeer divers beeld van wat zij onder overige partijen verstonden. Deze vraag heeft dan ook geen bruikbare informatie opgeleverd.

4.1.3 Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.

Er is aan de deelnemers gevraagd om aan te geven in hoeverre de bereidheid om melding te doen bij de verschillende veiligheidsspelers is veranderd sinds deelname aan WABP. De vragen zijn gescoord op een Likert schaal van 7 (-3 t/m 3). In onderstaande tabellen wordt de verandering in meldingsbereidheid weergegeven per veiligheidspartner. Er is ook gevraagd naar de aangiftebereidheid waar het de politie betreft echter omdat het doen van aangifte een ander, veel ingrijpender en tijdrovender proces is dan het doen van meldingen bij de politie wordt deze apart weergegeven.

⁷ Voorbeelden van antwoorden zijn bijvoorbeeld het aangeven van de wijkagent als veiligheidsspeler terwijl deze onderdeel uitmaakt van de politie, handhaving terwijl deze onderdeel uitmaakt van de gemeente, beveiligingsbedrijven terwijl deze bij private beveiliging horen of voluit een van de veiligheidspartners zoals gemeente of politie opnieuw noemen. Het diverse beeld betrof een diversiteit welke wel past bij de theorie van veiligheid vanuit een netwerk perspectief, genoemd werden bijvoorbeeld woningbouwverenigingen, buurtvaders, lokale bedrijven, geestelijke gezondheidszorg instellingen maar het aantal gelijke reacties is dusdanig laag (meestal n=1/n=2) dat hier verder geen zinnige conclusies op getrokken kunnen worden.

Tabel 6 Verandering in meldingsbereidheid per gemeente

	Aangifte- bereidheid	Meldings- bereidheid politie	Meldings- bereidheid gemeente	Meldings- bereidheid buurtbewoners	Meldings- bereidheid WABP	Meldings- bereidheid private beveiliging
Zundert						
Min	0	0	-2	0	0	-2
Max	3	3	3	3	3	3
Stddev	1,014097	0,81068	0,965112	0,717799	0,669891	1,040833
Gemiddelde	1,605263	1,973684	1,552632	1,894737	2,157895	0,833333
Aantal	38	38	38	38	38	`
Breda						
Min	0	0	0	-1	0	-2
Max	3	3	3	3	3	3
Stddev	1,140486	1,041356	1,22122	1,116837	1,057362	1,16644
Gemiddelde	1,54386	1,862069	1,5	1,551724	2,051724	0,810345
Aantal	57	58	58	58	58	58
Totaal						
Min	0	0	-2	-1	0	-2
Max	3	3	3	3	3	3
Stddev	1,092102	0,958277	1,12712	0,992813	0,925091	1,120057
Gemiddelde	1,568421	1,90625	1,520833	1,6875	2,09375	0,819149
Aantal	95	96	96	96	96	94

4.1.4 Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP de daadkracht van betrokken burgers?

Er is gevraagd aan de deelnemers om aan te geven in hoeverre de bereidheid om in geval van verdachte personen/gedragingen mensen aan te spreken. De zogenaamde aanspreekbereidheid. Daarnaast is gevraagd in hoeverre men bereid is om in geval van verdachte situaties/personen te gaan kijken, de zogenaamde onderzoekbereidheid. De vragen zijn gescoord op een Likert schaal van 7 (-3 t/m 3). De scores van deze twee worden gemiddeld om aan te geven hoe de daadkracht veranderd is sinds deelname aan WABP. De resultaten zijn weergegeven in

Tabel 7.

Tabel 7 Verandering in daadkracht sinds deelname aan WABP

	Aanspreekbereidheid	Onderzoeksbereidheid	Daadkracht
Zundert			
Min	-3	0	0
Max	3	3	3
Stddev	1,061306	0,848659	0,785957
Gemiddelde	1,189189	1,736842	1,473684
Aantal	37	38	38
Breda			
Min	-3	0	-1,5000
Max	3	3	3
Stddev	1,205911	0,979122	1,025572
Gemiddelde	1,448276	1,844828	1,646552
Aantal	58	58	58
Totaal			
Min	-3	0	-1,5
Max	3	3	3
Stddev	1,15866	0,931171	0,941873
Gemiddelde	1,347368	1,802083	1,578125
Aantal	95	96	96

4.1.5 Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het veiligheidsgevoel van de deelnemers aan WABP?

De verandering in veiligheidsgevoel is gescoord op een 7-punts Likert schaal voor vermogens en geweldsdelicten en gemiddeld voor de deelnemers zelf (eigen veiligheid), medebewoners van de deelnemers en naasten van de deelnemers. Het totale gemiddelde geeft de verandering in subjectieve veiligheid. De resultaten worden weergegeven in Tabel 8. Een detailweergave van de responsaantallen is opgenomen in bijlage C.

Tabel 8 De verandering in veiligheidsgevoel sinds deelname aan WABP

	Verandering in veiligheidsgevoel medebewoners WABP-deelnemers		Verandering in veiligheidsgevoel naasten WABP-deelnemers		Verandering in eigen veiligheidsgevoel WABP-deelnemers		
	Vermogensdelicten	Gewelddelicten	Vermogensdelicten	Gewelddelicten	Vermogensdelicten	Gewelddelicten	Gemiddelde verandering
Zundert							
Min	0	0	-3	-3	-1	-1	-1
Max	2	2	3	2	3	3	2
Stddev	0,840871	0,80897	0,980771	0,980771	0,893575	0,874941	0,744205
Gemiddelde	0,763158	0,763158	0,657895	0,657895	0,868421	0,864865	0,757895
Aantal	38	38	38	38	38	37	38
Breda							
Min	0	0	-3	0	-2	-2	-0,66667
Max	3	3	3	3	3	3	3
Stddev	0,925912	0,79967	0,938666	0,810345	1,001115	1,001115	0,762474
Gemiddelde	1,068966	0,932203	0,655172	0,775862	0,875	0,875	0,873729
Aantal	58	59	58	58	56	56	59
Totaal							
Min	0	0	-3	-3	-2	-2	-1
Max	3	3	3	3	3	3	3
Stddev	0,905651	0,807553	0,955555	0,883638	0,9591	0,952933	0,757483
Gemiddelde	0,947917	0,865979	0,65625	0,729167	0,87234	0,870968	0,828351
Aantal	96	97	96	96	94	93	97

4.1.6 Overige resultaten

4.1.6.1 Vertegenwoordiging veiligheidspartners in WABP-groepen

De meeste respondenten geven aan dat er binnen hun WABP groep geen vertegenwoordiging is van een van de veiligheidspartners (n=52), in de overige gevallen was er vertegenwoordiging vanuit de politie (n=21), politie en gemeente (n=8), gemeente (n=2), politie en leden van andere WABP (n=2) of een andere WABP groep (n=2)⁸, zie Tabel 9.

Tabel 9 Vertegenwoordiging vanuit andere veiligheidspartners in de WABP-groep

Vertegenwoordiging in WABP-groep vanuit:	Zundert	Breda	Totaal
Geen	19	33	52
Politie	11	10	21
Gemeente	0	2	2
Politie en gemeente	5	5	8
Politie en andere	1	2	2
Andere	2	0	2

⁸ Op basis van de data is helaas niet met zekerheid vast te stellen hoe de verdeling over de verschillende buurtpreventiegroepen binnen een gebied zit. Ook al is er in de vragen gevraagd naar uit welke wijk de deelnemers komen is het mogelijk dat er bijvoorbeeld uit dezelfde wijk mensen uit meerdere WABP-groepen komen. De cijfers zeggen dus alleen iets over brede trends.

Ondanks dat WABP-initiatieven vanuit de gemeente ondersteund worden in zowel Zundert als Breda is er dus over het algemeen geen vertegenwoordiging vanuit de overheid in de WABP-groepen. Opvallend is ook dat er in sommige gevallen leden van andere WABP-groepen in meerdere WABP deelnemen.

5 Analyse en conclusies

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit hoofdstuk 4 geanalyseerd. In dit hoofdstuk worden conclusies getrokken over de respondenten en de relatie van de respondenten met de (demografische) omgeving. Verder worden ook de deelvragen beantwoord om vervolgens een antwoord te geven op de hoofdvraag.

5.1.1 De respondenten en de omgeving.

In de literatuur werd gesteld dat WABP mogelijk in de meer welvarende wijken van een stad voet aan de grond krijgt (Lub, 2016a). De achterliggende gedachte is dat meer welvarende personen meer te verliezen dan wel te beschermen hebben en dat zij dus eerder geneigd zouden moeten zijn tot het oprichten van of deelnemen aan een WABP-groep. Dat beeld kan niet op basis van de respons in dit onderzoek onderschreven worden. Binnen dit onderzoek is het niet mogelijk om een verband te leggen tussen financiële demografie en de deelname aan of populariteit van WABP. Er is geen relatie tussen respons en financiële demografische gegevens uit de verschillende wijken. Uit zowel de armste als de rijkste wijken uit beide gemeenten is geen respons gekomen en verder is er ook geen verband tussen de respons en inkomensgegevens op wijkniveau (zie bijlage A). Ook op gemeentelijk niveau is er geen verband. Hoewel er meer respondenten gereageerd hebben uit Breda dan uit Zundert kan hier geen effect van afgeleid worden als ook het inwoneraantal wordt meegenomen. Vanuit Breda zijn 2 maal zo veel respondenten voortgekomen als vanuit Zundert (zie Tabel 1 p20), maar Breda heeft 8,4 maal zo veel inwoners als Zundert (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2018).

De deelnemers aan WABP zijn iets ouder dan de gemiddelde populatie. Er zijn geen respondenten onder de 20 (zie Tabel 2). Hoewel het gevoelsmatig misschien logisch is dat bijvoorbeeld jonge kinderen sowieso niet deelnemen aan WABP zijn de deelnemers aan WABP wel ouder dan op basis van demografische gegevens verwacht mag worden; de ‘grijze druk’ vanuit de respondenten ligt hoger dan onder de algemene populatie van Breda of Zundert (zie Tabel 2 p20). In Zundert bedraagt dit een verschil van 12,47 procent (34,9 binnen de algehele populatie, 47,4 binnen de respons). In Breda 29,3 binnen de algehele populatie, 37,3 binnen de respons).

De deelnemers aan WABP lijken vaker man te zijn dan vrouw. Binnen de populatie in het geheel is volgens de CBS-cijfers de verdeling man/vrouw ongeveer gelijk echter binnen de respondenten is ongeveer drie kwart mannelijk. Dit staat dan weer haaks op wat te verwachten is op basis van de literatuur. Zoals behandeld in het theoretisch kader stelt de theorie rond de ‘fear of crime paradox’ juist dat vrouwen ondanks een lagere kans op slachtofferschap meer angst ervaren voor criminaliteit. Mannen daarentegen ervaren minder angst terwijl zij meer kans lopen op slachtofferschap. De verwachting zou eerder zijn dat vrouwen (mogelijk vanuit angst voor criminaliteit) zich meer zouden beroepen op een middel om die angst weg te nemen in de vorm van deelname aan WABP. De resultaten van dit onderzoek lijken erop te wijzen dat dat mogelijk niet het geval is. Kanttekening hierbij is wel dat de respondenten mogelijk niet geheel representatief zijn omdat van alle WABP-respondenten een groot deel betrokken is bij de organisatie en dit mogelijk ook een relatie heeft met de verdeling man/vrouw.

Uit de respons blijkt dat binnen de WABP-deelnemers het opleidingsniveau hoger ligt dan op basis van de demografie verwacht mag worden. Dit sluit wel aan bij het idee dat WABP mogelijk populairder zou zijn bij hoger opgeleiden zoals gesteld door Lub (Lub, 2016a). Wel is de kanttekening hierbij dat er geen opleidingsgegevens bekend zijn bij het CBS voor de gemeente Zundert maar het resultaat is bij het vergelijken van de responsgegevens met de CBS-cijfers van Breda zijn dusdanig afwijkend dat dit opvalt. Als de cijfers in landelijke context bekeken worden is de enige gemeente in Nederland die in de buurt komt van het percentage hoogopgeleiden binnen deze responsgroep Utrecht (49,2% hoogopgeleiden over de gehele populatie). Hierdoor kan wel gesteld worden dat de responsgroep een bovenmatig hoog percentage hoogopgeleide deelnemers heeft. Wat lastig is dat uit

ander onderzoek zou blijken dat opleidingsniveau dus geen tot weinig rol zou spelen bij de totstandkoming van WABP (zie voetnoot 2 p14). Mogelijk dat opleidingsniveau dus wel iets zegt over de kans op deelname aan WABP.

De meest genoemde reden om lid te worden van WABP is in zowel Zundert als Breda veiligheid (zie Tabel 4). Opvallend is dat in Zundert het percentage dat vanwege veiligheid gerelateerde redenen lid is geworden van WABP veel hoger is dan in Breda. Dit staat haaks op wat op basis van de literatuur te verwachten valt. Over het algemeen is juist in de meer verstedelijkte gebieden het gevoel van onveiligheid hoger⁹. In die lijn zou te verwachten zijn dat juist in Breda veiligheidsredenen relatief vaker genoemd zouden worden als motivatie om lid te worden van WABP. Wel wordt onderschreven dat mensen ook vanuit andere redenen dan veiligheidsoverwegingen lid worden van WABP. Opvallend is dan weer dat juist in Breda de respondenten eerder vanwege sociale of andere redenen lid worden van WABP.

5.1.2 Relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.

De hoofdvraag was: Wat is het effect van deelname aan WABP op de subjectieve veiligheid binnen de aangesloten wijken. Op basis van de deelvragen kan invulling gegeven worden aan deze hoofdvraag. Allereerst blijkt uit de literatuur (zoals besproken in het theoretisch kader, p11) dat als er een effect is op de subjectieve veiligheid dit mogelijk samenhangt met een effect op de informatiedeling van met relevante veiligheidspartners. Om antwoord te geven op de hoofdvraag is het van belang om vast te stellen welke veiligheidspartners relevant zijn. Op de deelvraag wat de, voor de deelnemers van WABP, relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk zijn blijkt uit de antwoorden van de respondenten (zie Tabel 5) dat dit politie, gemeente, medeburgers (niet lid van WABP) en WABP zijn. Al deze partijen krijgen een relatief hoge score van rond de 8. Dit staat in contrast tot de lage cijfers welke de deelnemers geven aan private beveiliging en andere partijen. Verder valt op dat de buurtbewoners welke niet deel uitmaken van WABP een hogere gemiddelde score krijgen dan de WABP zelf. De deelnemers zien de buurtbewoners dus als een belangrijke speler dan de WABP. Tussen beide gemeenten is weinig verschil. Opvallend is wel dat ook private beveiliging over het geheel (in zowel Breda als Zundert) niet als heel belangrijk wordt gezien (de deelnemers geven gemiddelde scores tussen de 5 en de 5,5 wat als net onvoldoende gezien kan worden). Verder valt op dat er weinig verschil is tussen Zundert en Breda maar dat in Zundert het effect net groter is en de effecten voor de deelnemers dichter bij elkaar liggen. De gemiddelde scores voor alle veiligheidspartners in Zundert liggen net hoger en de standaarddeviaties zijn net kleiner dan voor de deelnemers uit Breda.

5.1.3 Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk.

Er is onderzocht op welke wijze deelname aan WABP het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners binnen het lokale veiligheidsnetwerk beïnvloedt. De resultaten van de enquête (in Tabel 6) laten zien dat WABP een positief effect heeft op het delen van informatie met de relevante veiligheidspartners. Dit geldt voor informatiedeling met alle genoemde relevante veiligheidspartners. Uit de resultaten volgt dat er een positieve verandering is in de meldingsbereidheid van de deelnemers sinds deelname aan WABP. De verandering in meldingsbereidheid richting de relevante veiligheidspartners krijgt een licht positieve score. Ook waar het de aangiftebereidheid betreft is er een positief effect, dit effect is wel kleiner dan het effect op de meldingsbereidheid. Dit is mogelijk te verklaren doordat het doen van aangifte een grotere investering van tijd vergt dan het reguliere

⁹ Zie bijvoorbeeld de veiligheidsmonitor 2017, in 2017 (zelfde jaar als waar de in dit onderzoek gebruikte gegevens zijn verzameld) was bij de gemeenten met meer dan 70k inwoners het onveiligheidsgevoel hoger dan het landelijk gemiddelde (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2018). Ook was de sociale cohesie lager in de meer verstedelijkte gebieden dan in de meer verstedelijkte gebieden.

melden. Ook opvallend is dat het effect niet gelijk is tussen de partners. Het effect is het grootste op de meldingsbereidheid richting Politie en WABP leden. Toch heeft de WABP-deelname dus mogelijk ook een breder effect omdat ook de melding bereidheid richting andere (niet deelnemende) burgers toeneemt door deelname aan WABP. Zelfs in het geval van private beveiliging is er een klein positief effect. Ook is er op individueel niveau wel de kans dat er negatieve effecten optreden, enkele deelnemers geven aan dat bij enkele veiligheidspartners er een verminderde meldingsbereidheid is sinds deelname aan WABP.

5.1.4 Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP de daadkracht van betrokken burgers?

Ook op de deelvraag op welke wijze de deelname aan WABP de daadkracht van betrokken burgers beïnvloedt, zou op basis van de testresultaten gesteld worden dat WABP een positief effect heeft op de daadkracht van de deelnemers. Zowel in Breda als in Zundert is er een positief effect op zowel aanspreekbereidheid als onderzoekbereidheid (zie Tabel 7). Het effect op onderzoekbereidheid is groter dan het effect op aanspreekbereidheid. Dit kan het gevolg zijn van de richtlijnen die WABP hanteert. Zoals genoemd in het theoretisch kader (zie 2.1.5, p10) wordt niet zozeer ingezet op het aanspreken van personen maar op het melden van informatie. Wat ook opvalt is dat in Breda het effect op aanspreekbereidheid groter is dan in Zundert. Dit verschil tussen het effect op aanspreekbereidheid tussen Zundert en Breda kan niet direct verklaard worden vanuit de huidige gegevens. Daarnaast kan ook bij daadkracht op individueel niveau een negatief effect optreden. Dit negatieve effect lijkt zich te concentreren op de aanspreekbereidheid, geen van de deelnemers heeft een vermindering van onderzoekbereidheid opgegeven. Mogelijk leidt deelname aan WABP dus tot een toename van zowel onderzoek- als aanspreekbereidheid maar kunnen negatieve ervaringen een negatief effect geven op de aanspreekbereidheid.

5.1.5 Op welke wijze beïnvloedt deelname aan WABP het veiligheidsgevoel van de deelnemers aan WABP?

Op de vraag op welke wijze deelname aan WABP het veiligheidsgevoel van de deelnemers aan WABP beïnvloedt, kan aan de hand van de resultaten in Tabel 8 worden gesteld dat WABP-deelname een klein positief effect heeft op de subjectieve veiligheid van de deelnemers. In dit geval worden in alle gevallen gemiddeld licht positieve effecten geconstateerd. In alle gevallen is de gemiddelde verandering positief maar klein (over het algemeen tussen de 0 en de 1 op een schaal van -3 tot +3). Dit geldt voor zowel de veiligheid voor vermogens als geweldsdelicten en voor de eigen veiligheid, veiligheid van buurtbewoners en naasten. Het gemiddelde effect is niet heel groot te noemen. Door de individuele deelnemers wordt relatief vaak aangegeven dat er geen verandering of een kleine positieve verandering in het veiligheidsgevoel is opgetreden sinds deelname aan WABP (zie bijlage C Responsaantallen verandering in veiligheidsgevoel sinds deelname aan WABP.). Voor de meeste deelnemers heeft WABP dus geen of een klein positief effect. Voor een klein deel heeft de deelname aan WABP een groter positief effect en voor een enkeling kan er een negatief effect optreden. Op basis van bovenstaande kan gesteld worden dat deelname aan WABP een positief effect kan hebben op het veiligheidsgevoel voor de deelnemers, in individuele gevallen kunnen negatieve effecten optreden maar deze zijn niet frequent. Het verschil tussen Breda en Zundert is niet te verklaren op basis van dit onderzoek.

5.1.6 Overige resultaten

De meeste deelnemers geven aan dat er geen vertegenwoordiging van een veiligheidspartner binnen de WABP-groep actief is. Een kleiner deel geeft aan dat er een vertegenwoordiger van de politie binnen de WABP-groep actief is. Omdat niet uit te sluiten is of deze personen van dezelfde WABP-

groepen onderdeel uitmaken kunnen hier geen harde conclusies aan verbonden worden. Wel is het zo dat een groot deel van de deelnemers dus niet via direct via WABP in contact staat met de veiligheidspartners. Mogelijk dat dit ook effect kan hebben op de mate waarin de andere effecten optreden maar dit is niet verder onderzocht binnen dit onderzoek.

Hoewel er op sommige detailfactoren verschillen zijn tussen de twee onderzochte gemeenten zijn de effecten op hoofdlijnen gelijk. De verschillen tussen de gemeenten zijn in dit onderzoek niet heel groot. Dit wil zeggen dat demografische en sociaaleconomische factoren weinig effect lijken te hebben op de effecten van WABP.

5.1.7 Wat is het effect van deelname aan WABP op de subjectieve veiligheid binnen de aangesloten wijken.

Op basis van alle voorgaand beschreven resultaten en de analyse hiervan in paragrafen 5.1.1 t/m 5.1.5, kan ten aanzien van de hoofdvraag gesteld worden dat deelname aan WABP een positief effect heeft op de subjectieve veiligheid van de deelnemers binnen de aangesloten wijken. Dit effect is zowel indirect via informatiedeling met de relevante veiligheidspartners en daadkracht van de deelnemers als direct op het veiligheidsgevoel van de deelnemers. Op al deze aspecten zijn positieve effecten geconstateerd. Negatieve effecten zijn mogelijk op deelfactoren maar zijn weinig frequent.

6 Discussie

6.1 Validiteit, betrouwbaarheid en beperkingen

De validiteit van dit onderzoek komt voort uit de selectie van de deelnemers en de theoretische onderbouwing. De deelnemers zijn allen lid van WABP en kunnen daardoor antwoord geven over de effecten die WABP op hun veiligheidsbeleving heeft. Hierbij kan de kanttekening gemaakt worden dat door een gebrek aan informatie over de samenhang van de onderliggende factoren van subjectieve veiligheid in de context van WABP er zeker discussie gevoerd kan worden over de resultaten.

De betrouwbaarheid komt voort uit het aantal deelnemers aan het onderzoek en de verdeling over de twee gemeenten. Doordat er niet uit een enkele gemeente, maar uit twee verschillende gemeenten, informatie is verzameld wordt de betrouwbaarheid vergroot. Immers er is potentieel minder sprake van invloed vanuit lokale demografische of anderszins effecten doordat de deelnemers uit verschillende wijken en gemeenten afkomstig zijn.

De resultaten zijn zeer zeker beïnvloed door de selectie van alleen WABP leden. Er is geen vergelijking te maken met niet WABP leden. Daarnaast is er een groot aantal personen ook gemoeid met de organisatie van WABP zij zullen dus mogelijk invloed hebben op de resultaten omdat men meer gemotiveerd is om een actieve rol uit te maken binnen de WABP. Daarnaast kan de distributie van wel en niet organisatorisch betrokken personen mogelijk ook gevolgen hebben voor de demografische gegevens van de responsgroep. Mogelijk dat bijvoorbeeld het aantal organisatoren effect heeft op gegevens als de man/vrouw verdeling, de leeftijd of het opleidingsniveau. Ondanks dat is binnen de context van dit onderzoek de steekproef wel betrouwbaar omdat de deelnemers dus in elk geval allemaal lid waren van WABP. Er is op basis van dit onderzoek niet vast te stellen of het effect bij niet organisatorisch aan WABP verbonden leden anders zou zijn.

Helaas bleek het door de beperkte tijd en middelen niet mogelijk om verder inzicht te verkrijgen in de relatie tussen WABP en tevredenheid over de veiligheidspartners. Dit had mogelijk een goede basis geweest om verder onderzoek te doen naar de relatie tussen deelname aan WABP, de verandering in informatiedeling, verandering in daadkracht en subjectieve veiligheid zoals in paragraaf 2.3 beschreven.

Het onderzoek was relatief breed, maar dit was ook noodzakelijk omdat er relatief weinig kennis was over de werking van WABP. Mogelijk kan met dit onderzoek in de hand meer gericht onderzoek gedaan worden naar hoe WABP precies invloed heeft en hoe dit effect zich verhoudt tot de verschillende demografische factoren.

6.2 Resultaten en verwachtingen

De resultaten sluiten grotendeels aan bij de verwachtingen.

De relevante veiligheidspartners voor de deelnemers van WABP zijn volgens het onderzoek politie, gemeente, bewoners die geen lid zijn van WABP en de WABP zelf. Private beveiliging kon op basis van dit onderzoek niet gezien worden als een relevante veiligheidspartner. Dit kan enerzijds komen doordat de deelnemers onvoldoende beeld hadden van wat er bedoeld werd met private beveiliging, echter er zijn bij de vragen ook voorbeelden gegeven dus dat ligt niet voor de hand. Ook jammer was dat voor de respons in de gemeente Breda er geen respondenten uit het centrum waren. In het centrum van Breda speelt private beveiliging met name een rol bij ordehandhaving in het uitgaans- en winkelgebied. Wat ook kan, is dat men de private beveiliging inderdaad niet ziet als speler binnen de veiligheid van naasten en buurtbewoners omdat deze alleen worden gezien als speler voor de lokale bedrijven die de beveiligers inzetten.

Helaas waren er dusdanig veel onlogische antwoorden bij het verklaren van wat men onder andere veiligheidsspelers verstond dat deze niet meegenomen konden worden. Zo werd er meermaals de wijkagent genoemd als ‘andere partij’ terwijl deze onderdeel uitmaakt van de politie, of handhavers terwijl deze uitmaken van de gemeente etc. Mogelijk dat door een duidelijkere vraagstelling deze vragen beter tot het recht gekomen waren.

Ook op het gebied van informatiedeling komt er een verwacht antwoord uit. Het effect van WABP op de meldingsbereidheid is positief. Wat wel opvalt, is dat de effecten verschillen tussen de verschillende veiligheidspartners. Zo is men meer bereid om melding te doen bij de WABP leden onderling en bij de politie, en is het effect op het melden bij gemeente en medeburgers die niet lid zijn van WABP kleiner maar nog steeds positief. Dit duidt erop dat ondanks dat WABP zich richt op het melden bij de politie er ook nog secundaire positieve effecten zijn op communicatie binnen de wijken. Ook is er een kleiner positief effect op de bereidheid om aangifte te doen (iets wat veelal meer moeite kost dan het doen van een melding). Dat er verschil is tussen de bereidheid om aangifte te doen en de bereidheid om te melden is niet op basis van literatuur te verklaren maar kan logischerwijs wel verwacht worden.

Ook het positieve effect van WABP op de daadkracht van de deelnemers past binnen de verwachtingen. Helaas kan op basis van dit onderzoek niet gezegd worden of dat komt doordat men zich meer gesteund voelt door contact met de veiligheidspartners of dat dit komt doordat men bijvoorbeeld beter voorgelicht of opgeleid is. Wat wel opviel was dat er ook enkelen waren die juist minder geneigd waren op onderzoek te gaan of mensen aan te spreken. Persoonlijke ervaringen kunnen hier een groter negatief effect hebben dan het positieve effect van deelname aan WABP. Helaas is dit niet verder onderzocht binnen dit onderzoek door beperkingen in tijd en middelen.

De verandering in het veiligheidsgevoel van de deelnemers sloot deels aan bij de verwachtingen. Ook hier was sprake van een positief effect hoewel dit effect wel klein is. Wat ook opviel was dat het effect niet bijzonder groot was. Dit laatste kan mogelijk komen door ‘selection bias’. In het geval van dit onderzoek zijn personen geselecteerd die al een reden hadden om zich met veiligheid gerelateerde zaken bezig te houden. Mogelijk zijn deze personen dus lid geworden omdat men zich minder veilig voelden. Met inachtneming van het gebrek aan verband tussen de dreiging van en het ervaren van onveiligheid zou het kunnen dat deze personen zich onveilig zouden blijven voelen ongeacht de maatregelen tegen onveiligheid. Dit zou aansluiten bij de constatering dat het overgrote deel (70pct) aangeeft lid geworden te zijn vanwege veiligheid gerelateerd redenen. Slechts een klein deel (12pct) is lid geworden vanwege sociale overwegingen.

Over het geheel kan gezegd worden dat WABP-deelname een positief effect heeft op het de subjectieve veiligheid van de leden binnen de aangesloten wijken. Hierbij moet overigens de kanttekening geplaatst worden dat dit niet voor alle deelnemers geldt, veelal werd aangegeven dat er geen effect was. Ook betekent dit niet dat negatieve effecten onmogelijk zijn, over het gemiddelde is de tendens in elk geval positief.

Dit onderzoek onderschrijft eerdere aannames over het effect van WABP op de subjectieve veiligheid. Daarnaast onderschrijft het ook het mogelijk nut van WABP als middel om de burgers in te zetten om meer ogen op straat te hebben, immers deelname aan WABP valt samen met een grotere meldingsbereidheid voor zowel de gemeente als de politie. Deelname aan WABP vergroot ook de daadkracht van de deelnemers en kan positieve effecten hebben op de communicatie tussen burgers onderling. Het risico van negatieve effecten is aanwezig maar zeer klein te noemen.

6.3 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Verder onderzoek gericht op de samenhang van de effecten van WABP is benodigd. Er is binnen dit onderzoek niet onderzocht hoe de meldingsbereidheid en daadkracht veranderingen samenhangen met een verandering in de subjectieve veiligheid. Dat er een samenhang is kan gesteld worden op basis

van dit onderzoek maar in hoeverre deze relaties significant zijn en hoe deze verhoudingen zijn kan momenteel niet worden geconcludeerd.

Verder onderzoek over de samenstelling van WABP-groepen is benodigd om iets te zeggen over de man/vrouw verdeling binnen WABP-groepen. In dit onderzoek werd geconstateerd dat mannen oververtegenwoordigd waren en vrouwen ondervertegenwoordigd. Onduidelijk is wat de oorzaak van deze verdeling is. Een gericht onderzoek naar de demografie van kartrekkers binnen WABP zou een goede aanvulling kunnen zijn om de resultaten van dit onderzoek beter te kunnen interpreteren.

Verder is er ook meer onderzoek nodig over de rol van private beveiliging binnen het lokale veiligheidsnetwerk specifiek in relatie tot subjectieve veiligheid. Uit dit onderzoek blijkt namelijk niet dat deze voor WABP-deelnemers een rol van betekenis speelt.

Als laatste zou verder onderzoek naar de relatie tussen WABP en tevredenheid over de veiligheidspartners meer inzicht kunnen bieden in de onderlinge relatie tussen de verschillende factoren van invloed op subjectieve veiligheid en de manier waarop WABP deelname hier invloed op uitoefent.

Literatuurlijst/Bibliografie

- Bennet, T. (1988). An Assessment of the design, implementation and effectiveness of Neighbourhood Watch in London. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 241-255.
- Boers, J., van Steden, R., & Boutellier, H. (2008). veiligheidsbeleving, Het effect van positieve en negatieve factoren op veiligheidsbeleving. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 7(3), 34-52.
- Boetellier, J., Van der Land, M., & Van Stokkom, B. (2014). *Burgers in veiligheid. Een inventarisatie van burgerparticipatie op het domein van de sociale veiligheid*. WODC, Ministerie van Veiligheid en Justitie.
- Boutelier, H., & Steden, van, R. (2008). *Veiligheid en burgerschap in een netwerksamenleving*. Den Haag: Boom Juridische uitgevers.
- Bradford, B., & Jackson, J. (2010). *Trust and Confidence in the Police: A Conceptual Review*. Retrieved from SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1684507> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1684507>
- Broekhuizen, J., Van Steden, R., & Boutelier, H. (2010). Versnipperde Regie: De positie van de gemeente in een lokaal veiligheidsnetwerk. *Tijdschrift voor de veiligheid*, 9(3), 21-33.
- Burris, S. (2004). Governance, Microgovernance and Health. *Temple LawReview*, 77(2), 335-361.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2018, februari 2). *Gebieden in Nederland 2017*. Retrieved from CBS Statline: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/83553NED/table?ts=1594660259129>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2018). *Veiligheidsmonitor 2017*. Den Haag: Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019a, Juli 25). *Opleidingsniveau naar wijk en buurt, 1 oktober 2017*. Retrieved from [www.cbs.nl](https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/30/opleidingsniveau-naar-wijk-en-buurt-1-oktober-2017): <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2019/30/opleidingsniveau-naar-wijk-en-buurt-1-oktober-2017>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019b, Oktober 28). *Nieuwe cijfers over opleidingsniveau voor 80 gemeenten*. Retrieved from [www.cbs.nl](https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2019/44/nieuwe-cijfers-over-opleidingsniveau-voor-80-gemeenten): <https://www.cbs.nl/nl-nl/corporate/2019/44/nieuwe-cijfers-over-opleidingsniveau-voor-80-gemeenten>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2020, 01 31). *Inkomen per gemeente en wijk, 2017*. Retrieved from [www.cbs.nl](https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/04/inkomen-per-gemeente-en-wijk-2017): <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2020/04/inkomen-per-gemeente-en-wijk-2017>
- De Telegraaf. (2016, 07 10). *WhatsApp tegen inbrekers werkt*. Retrieved from [telegraaf.nl](https://www.telegraaf.nl/nieuws/397076/whats-app-tegen-inbrekers-werkt): <https://www.telegraaf.nl/nieuws/397076/whats-app-tegen-inbrekers-werkt>
- Eijssink Smeets, M., Schram, K., Elzinga, A., & Zoutendijk, J. (2019). *Alerte burgers, meer veiligheid?* Rotterdam: Kenniswerkplaats Leefbare Wijken.
- Flight, S., Van den Andel, A., & Hulshof, P. (2006). *Vertrouwen in de politie*. Amsterdam: DSP Groep.
- Garland, D. (1996). THE LIMITS OF THE SOVEREIGN STATE: Strategies of Crime Control in Contemporary Society. *The British Journal of Criminology*, 36(4), 445-471.
- Het Algemeen Dagblad. (2015, 10 06). *Inbrekers mijden wijken met whatsapp-alarm*. Retrieved from [AD.nl](https://www.ad.nl/binnenland/inbrekers-mijden-wijken-met-whatsapp-alarm): <https://www.ad.nl/binnenland/inbrekers-mijden-wijken-met-whatsapp-alarm>

- Johnston, L., & Shearing, C. (2003). *Governing security : explorations in policing and justice*. London: Routledge.
- Kampen, J., Maddens, B., Bouckaert, G., & Van de Walle, S. (2002). *Meten en operationaliseren van de concepten tevredenheid met en vertrouwen in de overheid binnen de context van survey onderzoek*. Leuven: KUL Instituut voor de Overheid.
- Lopez, J., Veenstra, C., Van der Eijk, E., & Seuren, E. (2010). *Een veilige wijk, een veilig gevoel?* Den Haag: RCM-Advies/Experiam.
- Lub, V. (2013). The product of design. 39(8), 23. *Justitiele verkenningen*, 39(8), 23-36.
- Lub, V. (2016a). *De burger op wacht. Het fenomeen 'buurtpreventie' onderzocht*. Rotterdam: Kenniswerkplaats Leefbare Wijken.
- Lub, V. (2016b). Buurtwachten in Nederland: ontwikkeling, mechanismen en morele implicaties. *Justitiele verkenningen*(5), 27-44.
- Mehlbaum, S., & Van Steden, R. (2018). *Doe-het-zelf surveillance. Een onderzoek naar de werking en effecten van WhatsApp buurtgroepen*. Den Haag: SDU.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid. (2018). *Jaarverantwoording politie*. Den Haag: Ministerie van Justitie en Veiligheid.
- Nuffic. (2014, februari). *Cijfervergelijking examencijfers*. Retrieved from www.nuffic.nl: <https://www.nuffic.nl/publicaties/cijfervergelijking-examencijfers/>
- Peeters, R., & Drosterij, G. (2011). Verantwoordelijke vrijheid: Responsabilisering van burgers op voorwaarden van de staat. *Beleid & Maatschappij*, 2.
- Politie.nl. (2018, 03 12). *Proef met BuurtWhatsAppgroepen voor meer heterdaadkracht na inbraak*. Retrieved from www.politie.nl: <https://www.politie.nl/nieuws/2018/maart/12/06-den-haag-proef-met-buurt-whatsappgroepen-voor-meer-heterdaadkracht.html>
- Preston, C., & Colman, A. (2000). Optimal number of response categories in rating scales: reliability, validity, discriminating power, and respondent preferences. *Acta Psychologica*, 104(1), 1-15.
- Pridmore, J., Mols, A., & Wang, Y. (2019). Keeping an eye on the neighbours: Police, citizens, and communication within mobile neighbourhood crime prevention groups. *The Police Journal: Theory, Practice and Principles*, 92(2), 97-120.
- Raad voor het openbaar bestuur. (2011). *Veiligheid en vertrouwen*. Den Haag: www.rob-rfv.nl.
- Rosenbaum, D. (1987, januari). The Theory and Research Behind Neighbourhood Watch: Is it a Sound Fear and Crime Reduction Strategy? *Crime & Delinquency*, 33(1), 103-134.
- Schram, K., Eysink Smeets, M., & Zoutendijk, J. (2019, December 23). *De Werking van digitale buurtpreventie in Rotterdam*. Retrieved from Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid: <https://ccv-secondant.nl/platform/article/de-werking-van-digitale-buurtpreventie-in-rotterdam>
- van Baardewijk, J., van den Brink, G., & van Os, P. (2007). *Meer heterdaadkracht: 'Aanhoudend in de buurt'*. Apeldoorn: Politieacademie.
- Van den Herrewegen, E. (2011). Help de burgers voelen zich onveilig! In L. Moor, F. Hutsebaut, P. Van Os, & D. Van Ryckeghem (Eds.), *Burgerparticipatie* (Vol. 2, p. 33). Antwerpen: Maklu.

- Van der Landt, M. (2014). *De buurtwacht. Naar een balans tussen instrumentalisering en autonomie van burgers in veiligheid*. Amsterdam: Vrije Universiteit.
- Van der Veer, L., Van Sluis, A., Van de Walle, S., & A., R. (2013). *Vertrouwen in de politie: trends en verklaringen*. Apeldoorn: Politie & Wetenschap.
- van Duijneveldt, I., van Arkel, D., Holvast, R., & Wijga, P. (2013). *Heterdaadkracht Organiseren*. Apeldoorn: Politieacademie.
- Van Eijk, G. (2013). Veiliger door de buurtwacht? Over de veiligheidsbeleving van burgerparticipanten en het belang ervan voor lokaal veiligheidsbeleid. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 2(3), 20-33.
- Van Steden, R. (2011). Sturing van lokale veiligheid: een achtergrondstudie. In R. Van Steden, *Strategien van Lokale veiligheid* (pp. 9-52). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Vanderveen, G. (2006). *Interpreting fear, crime, risk and unsafety. Conceptualisation and measurement*. Boom Juridische uitgevers: Den Haag.
- Vanderveen, G., Pleysier, S., & Rodenhuis, W. (2011). Meten van onveiligheid. In W. Stol, C. Tielenbrug, W. Rodenhuis, S. Pleysier, & J. Timmer (Eds.), *Basisboek Integrale veiligheid* (pp. 91-104). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.
- Vollaard, B. (2016). Private bijdragen aan publieke veiligheid: effecten van BuurtWhatsApp. *Justitiele Verkenningen*, 59-68.
- WABP.nl. (2020). *Huisregels*. Retrieved 27 maart, 2020, from WABP.nl: <https://www.wabp.nl/wat-is-wabp-whatsapp-buurtpreventie/huisregels/>
- Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid. (2005). *Vertrouwen in de Buurt*. Den Haag: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.
- Wood, J., & Shearing, C. (2006). *Security and nodal governance*. Philadelphia: Temple University.

7 Bijlagen

A Respondenten en economische demografische gegevens per wijk

	Inkomensgegevens (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2020)			Respons		
	Gemiddeld *1000 Euro	40% laagste huish	20% hoogste huish	Aantal respondenten	Percentage respondenten per gemeente/wijk	Percentage respondenten van het totaal
Nederland	25,7	40,0	20,0			
Zundert	25,6	34,8	23,9	38	100,00	39,18
Wijk 00 Zundert	24,8	37,8	18,1	6	15,79	6,19
Wijk 01 Klein - Zundert	28,6	22,1	38,6	0	0,00	0,00
Wijk 02 Wernhout	23,3	38,5	20,5	6	15,79	6,19
Wijk 03 Achtmaal	25,1	27,9	27,3	1	2,63	1,03
Wijk 04 Rijsbergen	26,6	35	27,3	25	65,79	25,77
Breda	27,3	42,0	20,8	59	100,00	60,82
Breda Centrum	28,1	61,9	9,8	0	0,00	0,00
Breda Noord	20,4	53,0	10,5	4	6,78	4,12
Breda Oost	28,1	44,6	20,5	3	5,08	3,09
Breda Zuid-Oost	32,0	33,4	27,4	3	5,08	3,09
Breda Zuid	35,9	33,4	32,3	7	11,86	7,22
Breda West	24,3	48,8	15,8	13	22,03	13,40
Breda Noord-West	25,7	31,8	23,2	6	10,17	6,19
Bavel	31,8	22,9	38,7	6	10,17	6,19
Ulvenhout	33,2	25,1	36,9	2	3,39	2,06
Prinsenbeek	30,5	22,5	32,7	8	13,56	8,25
Teteringen	31,2	22,7	34,5	7	11,86	7,22 ¹⁰

¹⁰ 1^e kolom is het gemiddelde netto besteedbaar inkomen in 1000en euro's. 40% laagste huishoudens zijn huishoudens die qua inkomen binnen de laagste 40% van Nederland vallen. Een lagere score is betekent dus minder huishoudens met een laag inkomen. 20% hoogste huishoudens refereert naar huishoudens die binnen de bovenste 20% van de inkomens vallen. Hogere cijfers betekenen dus dat er meer huishoudens zijn met een hoog inkomen.

B Hoeveelheid organisatoren en niet organisatoren per wijk

	Aantal organisatoren	Niet organisatoren	Percentage organisatoren gemeente/ wijk	Percentage niet organisatoren gemeente/ wijk	Percentage organisatoren totaal	Percentage niet organisatoren totaal
Zundert	20	18	52,63	47,37	20,62	18,56
Wijk 00 Zundert	3	3	7,89	7,89	3,09	3,09
Wijk 01 Klein – Zundert	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Wijk 02 Wernhout	4	2	10,53	5,26	4,12	2,06
Wijk 03 Achtmaal	1	0	2,63	0,00	1,03	0,00
Wijk 04 Rijsbergen	12	13	31,58	34,21	12,37	13,40
Breda	52	7	88,14	11,86	53,61	7,22
Breda Centrum	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
Breda Noord	4	0	6,78	0,00	4,12	0,00
Breda Oost	3	0	5,08	0,00	3,09	0,00
Breda Zuid-Oost	1	2	1,69	3,39	1,03	2,06
Breda Zuid	6	1	10,17	1,69	6,19	1,03
Breda West	10	3	16,95	5,08	10,31	3,09
Breda Noord-West	6	0	10,17	0,00	6,19	0,00
Bavel	6	0	10,17	0,00	6,19	0,00
Ulvenhout	2	0	3,39	0,00	2,06	0,00
Prinsenbeek	7	1	11,86	1,69	7,22	1,03
Teteringen	7	0	11,86	0,00	7,22	0,00
Totaal	72	25			74,23	25,77

C Responsaantallen verandering in veiligheidsgevoel sinds deelname aan WABP.

	Verandering	Verandering veiligheid medebewoners voor vermogens- delicten	Verandering veiligheid medebewoners voor gewelds- delicten	Verandering veiligheid naasten voor vermogens- delicten	Verandering veiligheid naasten voor gewelds- delicten	Verandering eigen veiligheid voor vermogens- delicten	Verandering eigen veiligheid voor gewelds- delicten
Zundert	+3	0	0	1	0	1	1
	+2	10	9	5	8	8	8
	+1	9	11	15	12	16	14
	0	19	18	16	17	11	13
	-1	0	0	0	0	2	1
	-2	0	0	0	0	0	0
	-3	0	0	0	0	2	1
Breda	+3	4	2	1	1	2	2
	+2	15	11	10	11	16	16
	+1	20	27	18	20	13	13
	0	19	19	28	26	24	24
	-1	0	0	0	0	0	0
	-2	0	0	0	0	1	1
	-3	0	0	1	0	0	0
Totaal	+3	4	2	2	1	3	3
	+2	25	20	15	19	24	24
	+1	29	38	33	32	29	27
	0	38	37	44	43	35	37
	-1	0	0	0	0	2	1
	-2	0	0	0	0	1	1
	-3	0	0	2	1	0	0